Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat

פרייז 20 גראָשען

הײַנט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש - געזעלשאַפטליכע טאָג - צייטונג

Nr. 50 (1043) | Łódź, Poniedziałek 28 Lutego 1927 | פינפטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מאָנטאָג כו אדר א תרפ"ז. | Nr. 50 (1043)

אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 24-71 || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel 24-7

נאָך 20 יאָהר פער'משפּט דעם מערדער.

סענסאַציאָנעלער מאָרד-פּראָצעס פון אַלעקסאַנדער יוד אין קוטנא

מיט 20 יאָהר צוריק איז אין זשיכלין אויסגעקוילעט געוואָרען א יוד. פאַמיליע פון 6 פּערזאָן, מיט יאָהרען שפּעטער האָט מען ערשט געכאַפּט דעם מערדער און איצט איז ער פער'משפּט געוואָרען אויף 12 יאָהר שווערע תּפיסה.

(פון אונזער ספּעציעלען שליח).

פערגאַנגענעם דאָנערשטאָג, דעם 24 פעברואַר איז אין קוטנאָ פאָרגעקומען דער עפּילאָג פון אַ שוידערליכען מאָרד – וואָס איז

מיט 20 יאָהר צוריק

פאָרגעקומען אין קליינעם שטעטעל זשיכלין. די 5 ערמאָרדעטע און אויך דער מערדער זענען אַלע יודען. דער מערדער איז פער'משפּט געוואָרען צו 12 יאָהר שווערע תּפיסה און פערלירען די רעכט.

די געשיכטע פון דעם סענסאַציאָנעלען מאָרד איז פאָלגענדע:

אין אַפּריל חודש פון יאָהר 1907 זענען

אין זשיכלין ערמאָרדעט געוואָרען

דער קאַוואַל יצחק ברייטשטיין, זיין פרוי מלכה, זיין שוועגערין מלכה וואָלפאָוויטש און זיינע קינדער 15 יעהריגע רחל'ע, יעקב 9 יאָהר אַלט און רבקה 7 יאָהר אַלט.

אויפ'ן שפּור פון מערדער.

די אויספאָרשונג, וועלכע ס'האָט דעמאָלט געפיהרט די קוטנער פּראָקוראַטור האָט דערפיהרט צו בעשולדיגען אין מאָרד יצחק ברייטשטיינ'ס געזעלען דעם 18 יעהריגען דוד גראָס. גראָס איז אָבער

באַלד נאָכ'ן מאָרד פערשוואונדען געוואָרען

און ס'איז נישט געלונגען איהם צו אַרעסטירען. ערשט איצט איז דוד גראָס דורך אַ צופאַל געכאַפּט געוואָרען. ער וואוינט איצט אין לאָדז אויף פּייפּער-גאַס 9 און האָט אַ פרוי מיט 2 קינדער.

דער דאָזיגער מאָרד-פּראָצעס האָט אין קוטנאָ אַרויסגערופען אַן'אומגעהויערען אינטערעס. דאָס רוב איינוואוינער פון דעם שטעטל זשיכלין, וועלכע געדענקען נאָך דעם גרויזאַמען מאָרד איבער די 5 יודישע נפשות זענען געקומען צום פּראָצעס. דער זיצונגס-זאַל האָט נישט געקענט אַריינעהמען אַלע די, וועלכע האָבען געוואָלט בייוואוינען דעם פּראָצעס און דער עולם איז געשטאַנען אויפ'ן גאַס פאַר דער געריכטס-געביידע, אַ גאַנצען טאָג, אַזוי לאַנג ווי די פערהאַנדלונגען האָבען געדויערט און געוואַרט אויפ'ן אויסגאַנג פון פּראָצעס.

די געריכט-פערהאַנדלונג.

נאָכדעם ווי דער געריכטס-פאָרזיצענדער לייענט-איבער דעם בעשולדיגונגס-אַקט, לויט וועלכען דער אָנגעקלאָגטער דוד גראָס פון לאָדז ווערט בעשולדיגט אין אויספיהרען אַ מאָרד איבער דער פאַמיליע פון יצחק ברייטשטיין אין זשיכלין ערקלערט דער אָנגעקלאָגטער:

אָנגעקלאָגטער זיך נישט מודה.

– איך בין נישט שולדיג אין מאָרד. אמת. איך האָב געאַרבייט ביי דעם דערמאָנטען יצחק ברייטשטיין אין פערלויף פון אַ יאָהר-צייט, אָבער בעת דער מאָרד איז פאָרגעקומען איז ער נישט געווען אין זשיכלין, ווייל ער איז געווען אָנגעשטעלט אין אַ קוזשניע אין דאָרף גנאָיני.

אַלס

הויפּט-עדות.

איז אַרויסגערופען געוואָרען דער לאָדזער גלעזער אהרן קאַלסקי. די ערקלערונגען פון קאַלסקין, וועלכע האָבען געדויערט איבער 3 שעה, האָבען געגעבען אַן'אויספיהרליכען בילד וועגען דער געשיכטע פון מאָרד און אַ זעהר אינטערעסאַנט מאַטעריאַל וועגען דעם אופן

ווי אזוי דער מאָרד איז ענטדעקט געוואָרען.

קאַלסקי איז נישט נאָר געווען דער עדות אין פּראָצעס נאָר אייגענטליך דער יעניגער, וועלכער האָט דעם מערדער ענטדעקט אין לאָדז און איהם איבערגעגעבען אין די הענד פון דער גערעכטיגקייט. אהרן קאַלסקי דערצעהלט פאָלגענדעס:

אין יאָהר 1907, די דאַטע געדענקט מען נישט, איז קיין זשיכלין געקומען

דער אַמאָליגער געזעלען פון זשיכלינער קאַוואַל יצחק ברייטשטיין, דער 18-יעהריגער דוד גראָס, כדי צוריק אָנצונעהמען די שטעל ביי זיין אַמאָליגען בעל-הבית. שוין דעמאָלס, דערצעהלט דער עדות, האָט דער אָנגעקלאָגטער דוד גראָס געהאַט אין זין צו בערויבען יצחק ברייטשטיין און צו דעם צוועק געהאַט מיט זיך מיטגעברענגט אַ קינזשאַל. ביי

דעם קאַוואַל ברייטשטיין האָט אָבער דעמאָלט געפעהלט זיינער אַ בעקאַנטער און גראָס האָט דעריבער גישט אויסגעפיהרט זיין פּלאַן ערקלערענדיג, אַז ער וועט קומען אין 8 טעג אַרום, איז גראָס אַוועקגעפאָהרען.

אין אַכט טעג אַרום איז גראָס ווירקליך צוריקגעקומען קיין זשיכלין און אָנגענומען די שטעל ביים קאַוואַל ברייטשטיין.

באַלד אין דער ערשטער נאַכט ווען דער נייער געזעלען דוד גראָס איז געווען ביים קאַוואַל, איז דערמאָרדעט געוואָרען אויף אַן'אַכזריות'דיגען אופן די פאַמיליע פון ברייטשטיין און די פרוי מלכה וואָלפאָוויטש, וועלכע איז געווען אַ שוועסטער פון דעם עדות אהרן קאַלסקי.

קאַלסקי האָט דעמאָלט געוואוינט אין אפּראוו און אינדערפריה איז מען איהם געקומען אָנזאָגען די בשורה, אַז זיין שוועסטער צוזאַמען מיט דער גאַנצער פאַמיליע ברייטשטיין זענען דערמאָרדעט געוואָרען. קאַלסקי איז באַלד אַוועק קיין זשיכלין און אַריינקומענדיג אין שטוב פון קאַלסקי האָט זיך פאַר זיינע אויגען פאָרגעשטעלט אַ מורא'דיג בילד. יצחק ברייטשטיין איז געלעגען אין אַ קאַלוזשע בלוט מיט עטליכע שווערע וואונדען פון אַ קינזשאַל איבער'ן גאַנצען קערפּער, ער האָט שטיל געקרעכצט און קוים געזשיפּעט, אויף דר'ערד נעבען בעט איז געלעגען קאַלסקי'ס שוועסטער מלכה וואָלפאָוויטש אַ טויטע מיט אַ געשפּאָלטענעם קאָפּ, אויפ'ן צווייטען בעט איז געלעגען אויך אַ שווער - פערוואונדעטע ברייטשטיינ'ס פרוי, מלכה. ווייטער זענען געלעגען טויטע די 15-יעהריגע רחל און די 7-יעהריגע רבקה ברייטשטיין, דער 9-יעהריגער יעקב איז געלעגען אַ שווער-פערוואונדעטער.

קאַלסקי איז צוגעגאַנגען צו דעם שווער-פערוואונדעטען יצחק ברייטשטיין און איהם געפרעגט, קודם-כל ווער דאָס האָט געטון. ברייטשטיין האָט געענטפערט, אַז דאָס האָט געטון זיין געזעלען דוד, דערביי האָט ער בפרטיות דערצעהלט ווי אַזוי דער אַכזריות'דיגער מערדער האָט אויסגעפיהרט זיין טאַט. יצחק ברייטשטיין האָט דערצעהלט: ביינאַכט ווען אַלע האָבען זיך געלעגט שלאָפען, האָט ברייטשטיין בעמערקט, ווי דער געזעלען דוד גראָס לעגט זיך

שלאָפען אין די שטיוועל. אויף דער פראַגע פאַרוואָס ער טוט נישט אויס די שטיוועל האָט גראָס ערקלעהרט, אַז ס'איז איהם נאַס אין די פיס און ס'איז איהם שווער אַרונטערצוציהען די שטיוועל. ווען אַלע אין שטוב זענען איינגעשלאָפען, האָט ברייטשטיין דערהערט, ווי גראָס געהט אַרויס פון צימער. ברייטשטיין האָט געמיינט, אַז ער וועט באַלד צוריק אַריינקומען און איז איינגעשלאָפען. פּלוצלונג האָט ער דערפיהלט ווי עמיץ דערנעהנטערט זיך צו איהם, ווען ער האָט געעפענט די אויגען איז איבער איהם געשטאַנען זיין געזעלען מיט אַ גרויס מעסער, ברייטשטיין האָט זיך געבעטען:

– דוד וואָס ווילסטו פון מיין לעבען?

אין דעם אויגענבליק האָט ער בעקומען מיט'ן מעסער אין קאָפּ. פון דעם אָמפערן זיך האָט זיך אויפגעכאַפּט מלכה וואָלפאָוויטש. דוד גראָס איז צו איהר צוגעלאָפען און נישט קוקענדיג אויף דעם געבעט פון וואָלפאָוויטש, אַז זי איז ערשט 6 וואָכען נאָך דער חתונה, איז זי געפאַלען אַ טויטע אונטער די קלעפּ פון מערדערס מעסער.

דאַן האָט זיך דער מערדער אָבגעפאַרטיגט מיט איין קלאַפּ מיט דער פרוי ברייטשטיין און זיך גענומען צו די אונשולדיגע קליינע קינדער.

דאָס 7-יעהריגע מיידעל רבקה האָט געהאַלטען די הענד אויפ'ן קאָפּ און דער מערדער האָט איהר דערלאַנגט מיט'ן מעסער איבער'ן קאָפּ און אַרורכגעשניטען די פינגער מיט'ן קעפּעל. דאָס 9-יעהריגע יונגעל האָט זיך אויפגעכאַפּט מיט אַ געשריי. דער מערדער איז צו איהם צוגעגאַנגען און געפרעגט:

– וואו האָט דער טאַטעשי דאָס געלד?

ווען דאָס קינד האָט געענטפערט, אַז ער ווייסט נישט, האָט ער בעקומען אַ טויט-קלאַפּ מיט דעם מעסער פון מערדער פון וואָס דאָס קינד איז געבליבען ליגען אַ שווער-פערוואונדעטער. דער לעצטער קרבן איז געווען די 15-יעהריגע רחל.

פּלוצלינג האָט אין פענסטער אָנגעקלאַפּט אַ פּאַראָבעק פון אַ פּריץ, אַז יצחק ברייטשטיין זאָל קומען קאָווען אַ פערד. ס'האָט פערשטעהט זיך קיינער נישט אָפּגערופען און דער פּאַראָבעק איז אַוועק. דער מערדער, זעהט אויס האָט זיך אָבער שוין דערשראָקען, און

פערבינדענדיג זיך מיט אַ פאַטשיילע די פערבלוטיגטע הענד איז ער ענטלאָפען.

דער פערוואונדעטער 9.-יעהריגער יעקב ברייטשטיין, האָט אויך דערצעהלט, אַז דער מערדער איז געווען דוד גראָס. ערשט אין דערפריה האָט צו ברייטשטיינ'ען אַריינגעטראָגען וואַסער דער וואַסער - טרעגער יהיאל פרידמאַן און דערזעהענדיג דעם חורבן, האָט ער מיטגעטיילט וועגען אַלץ דער פּאָליציי.

די פּורמאַנעס האָבען דערנאָך דערצעהלט, אַז זיי האָבען געזעהען ווי דוד גראָס איז דעם פריהמאָרגען נאָכ'ן מאָרד געגאַנגען צו דער באַהן קיין פּניעוואַ. פון דאָרט איז דער מערדער, זעהט אויס, אַוועקגעפאָהרען צו זיינע עלטערן, וועלכע האָבען געהאַלטען אַ שווייג אין ביאַלאַ הינטער זגערזש. די פּאָליציי האָט דעמאָלס פעסטגעשטעלט, אַז דער מערדער איז דוד גראָס, אָבער מ'האָט איהם אין ערגיץ נישט געפינען. דער פּריץ, וואו דוד גראָס פאָטער, מאיר איז געווען אַרענדאַר, האָט צוליב דעם אַרויסגעטריבען דעם אַלטען גראָס פון דער שווייג און מאיר גראָס האָט זיך איבערגעצויגען קיין סטריקאָוו.

די דער'הרג'עטע האָט מען מקבר געווען, די פערוואונדעטע האָט מען אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל. פון די פערוואונדעטע איז געבליבען לעבען נאָר יצחק ברייטשטיין, וועלכער איז אָבער געבליבען אַ קאַליקע און איז אַוועק צו זיין משפּחה קיין מאַנטשעסטער (ענגלאַנד).

אַזוי איז אַוועק 13 יאָהר, דער גאַנצער ענין איז שוין ביסלעכווייז פערגעסען געוואָרען. ביז איינמאָל אין יאָהר 1920 איז צו אהרן קאַלסקי, וועלכער האָט שוין געוואוינט אין לאָדז, געקומען אַ סטריקאָווער קצב און איהם געזאָגט, אַז קיין סטריקאָוו איז געקומען דער אַמאָליגער מערדער דוד גראָס. קאַלסקי איז תּיכף אַוועק קיין סטריקאָוו, אָבער דאָרט האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דוד גראָס איז טאַקי געווען אין סטריקאָוו, אָבער ער איז באַלד צוריק אַוועקגעפאָהרען. אַזוי זענען אַוועק פרישע 4 יאָהר און ווידער האָט מען אַלץ פערגעסען.

אין יאָהר 1924 איז ווידער צו אהרן קאַלסקי, צוגעגאַנגען אין גאַס דער דראָזשקאַזש אברהם לעווקאָוויטש, וועלכער איז אויך אַ מאָל געווען אַ קאַוואַל

(ענדע זעה 7-טע זייט).

מענער, וואס שטיצען נישט זייערע פאמיליעס וועלען ארויסגעשיקט ווערען פון אמעריקא.

וואַשינגטאָן, 27 (טעלעגראַפיש דורך י.ט.א.) דער יודישער מיטגליד פון אַמעריקאַנער קאָנגרעס, דיקשטיין, האָט אַריינגעטראָגען אין קאָנגרעס אַ ביל-פּראָיעקט וועלכער האָט אַ קאָלאָסאַלע בעדייטונג פאַר צענדליגער טויזענדער יודישע פאַמיליעס אין מזרח אייראָפּא.

דער ביל לעגט פאָר, אַז איינגעוואָנדערטע מענער, וועלכע שטיצען נישט זייערע פאַמיליעס וואָס זענען פערבליבען אין אייראָפּא, זאָלען אַרויסגעשיקט ווערען פון אַמעריקאַ.

קאָנגרעסמאַן דיקשטיין האָט מאָטיווירט זיין ביל דערמיט, וואָס עס וואַקסט כסדר די צאָהל פון איינגעוואָנדערטע מענער, וועלכע שטיצען נישט זייערע פרויען און קינדער, וועלכע לעבען אין דער אַלטער היים אין גרויסער.

רעוויזיאָניסטען-קאָנפערענץ אין וואַרשאַ.

איניגיכען וועט ארויסגעלאזט ווערען א מאניפעסט.

וואַרשאַ, 27. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינטיגען שבת, איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון פאָרשטעהער פון די רעוויזיאָניסטען פון לאָדז, לעמבערג, ווילנאַ, וואַרשאַ, ביאַליסטאָק און אַנדערע שטעדט. אויף דער קאָנפערענץ איז אויך געווען וולאַדימיר זשאַבאָטינסקי.

ס'איז אַרומגערעדט-געוואָרען די בעציהונג צו אַנדערע גרופּירונגען אינ'ם ציוניזם. ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז אין בעצוג צו „על המשמר", זענען פערהאַן שוועריגקייט פון צוזאַמענאַרבייט, ווי למשל, די עמיגראַציע-פראַגען.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען איניגיכען אַרויסצולאָזען אַ מאַניפעסט וועגען דער שטעלונג פון די רעוויזיאָניסטען צו דער יודישער אַגענץ.

פון „מחלק המרכזי"-„התחיה".

וואַרשאַ, 27. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). די ציוניסטישע גרופּע „מחלק המרכזי" האָט אויף דער אַלגעמיינער פערזאַמלונג געענדערט דעם נאָמען אויף „התחיה" און זיך געשטעלט אויף דער פּלאַטפאָרם פון „על-המשמר".

נייע עדות צום שווארצבארד-פראצעס ווערען ארויסגערופען פון ארגענטינא.

פּאַריז, 27. (טעלעגראַפיש דורך י.ט.א.). דער אַדוואָקאַט טאָרעס, דער פערטיידיגער פון שוואַרצבאַרד'ן, האָט אַרויסגערופען אַלס עדות צום שוואַרצבאַרד-פּראָצעס איניגע קרבנות פון די פעטליוראַ פּאָגראָמען, וועלכע געפינען זיך איצט אין אַרגענטינאַ,

די פּראָסקוראָווער לאַנדסמאַנשאַפט האָט גענומען אויף זיך די אויפגאַבע צו שאַפען די מיטלען, כדי די עדות זאָלען קענען פאָהרען קיין פּאַריז צום פּראָצעס.

דער פּראָצעס וועט פאָרקומען אם פריהסטען ערשט אין חודש מאַי, ה. י.

בונט אין דער לעמבערגער תפיסה

לעמבערג, (טעלעפאָניש) פרייטאָג איז אין דער מיליטער תפיסה אין לעמבערג אויסגעבראָכען אַ גרויסע אוואַנטורע. די אַרעסטאַנטען האָבען פערבאַריקאַדירט די טיר מיט אַ טיש, בענקלעך און די בעטען און האָבען אונטערגעצונדען די שטיקעס. ווען די תפיסה-וואַך האָט צוזאַמען מיט די זשאַנדאַרמען געוואָלט ענטוואָפענען די צובונטעוועטע אַרעסטאַנטען האָבען די אַרעסטאַנטען אויסגעבראָכען די אייזערנע שמאַבעס פון די בעטען און האָבען אָנגעהויבען צו שלאָגען די זשאַנדאַרמען. נישט וועלענדיג ברענגען צו אַ בלוט-פערגיסונג, האָט די תפיסה-מאַכט אַרויסגערופען פייערלעשער. די אַרעסטאַנטען האָבען געפּרובט זיך געגענשטעלען אויך די פייערלעשער, וועלכע האָבען געלאָזט אויף זיי אַ שטראָם קאַלטע וואַסער 3 טויזענד ליטער וואַסער האָבען פערנוצט די פייערלעשער אין פערלויף פון 2 שעה, ביז די אַרעסטאַנטען האָבען זיך אונטערגעגעבען. מ'האָט יעדען איינציגען פון זיי געבונדען און אַריינגעזעצט אין בעזונדערע קאַמערן.

מ'דאַרף צוגעבען, אַז מיט אַ קורצער צייט צוריק האָט דאָס מיליטערישע געריכט בעטראַכט די פראַגע פון דער סקאַנדאַליעזער ווירטשאַפט אין דער תפיסה. מ'רעכענט, אַז דער לעצטער בונט איז אויך געווען אַ רעזולטאַט פון די שלעכטע אַפּראָוויזאַציע-בעדינגונגען אין דער תפיסה.

טויט-אורטייל אין מאסקווע

איבער א יודישען פאבריקאנט און יודישען נעהאַם-אגענט

מאָסקווע, 27 (טעלעגראַפיש דורך י.ט.א) דאָס מאָסקווער געריכט האָט פער'משפט צום טויט דעם יודישען פאַבריקאַנט לעוויטאַן און דעם יודישען געהיים-אַגענט אַבראַמאָוויטש. דעם ערשטען פאַר געבען און דעם צווייטען — פאַר נעהמען כאַבאַר. ביידע האָט פער'מסר'ט פאַר'ן פּראָקוראָר לעוויטאַנ'ס אַ קרוב לעווענשטיין.

פערביטען דעם אורטייל איבער דעם מערדער שרעדער אין בערלין

פון טויט-שטראַף אויף אייביגע טורמע.

בערלין, 27. (טעלעגראַפיש דורך יט"אַ). דעם טויט-אורטייל, וועלכער איז מיט איניגע מאָנאַטען צוריק אַרויסגעטראָגען געוואָרען איבער דעם מערדער שרעדער, איז פערביטען אויף אייביגע טורמע.

דער מערדער שרעדער האָט דערהרג'עט דעם בוכהאַלטער פון דעם יודישען מעטאַל-קעניג האַס אין מאַגדעבורג, און דערנאָך געוואָרפען די בעשולדיגונג אויף האַס'ן. האַס איז איניגע חדשים געזעצן אַרעסטירט, און שפּעטער האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער מערדער איז שרעדער.

לרגלי נסיעת ידידי וחברי האידעי

פנחס ענגלסקי

לאמריקה, אברך אותו בנסיעה מצלחת, ולהלאה יעבוד בעד תחית עמנו וארצנו.

ר. הופמן.

דער ציוניסטישער בעריכט צום פעלקער-בונד

ירושלים, (יט"א) אין ציוניסטישען עקזעקוטיוו אין ארץ-ישראל ווערען איצט אינטענסיוו געזאַמעלט אַלע נויטיגע מאַטעריאַלען און סטאַטיסטישע ציפערן פאַר'ן בעריכט, וואָס די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע דאַרף צושטעלען דער שטענדיגער מאַנדאַטען-קאָמיסיע ביים פעלקער-בונד אויף איהר נאָהענטסטער סעסיע. דער בעריכט וועט ענטהאַלטען אַנ'ענטפער אויף די פראַגען פון דער מאַנדאַטען קאָמיסיע וועגען דער יודישער אַגענץ. (ווי בעקאַנט ערפילט צייטווייליג די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע די פונקציעס פון דער יודישער אַגענץ). נאָכדעם ווי אַלע מאַטעריאַלען וועלען זיין געזאַמעלט, וועלען זיי איבערגעשיקט ווערען צום ציוניסטישען עקזעקוטיוו אין לאָנדאָן וואו, זיי וועלען ענדגילטיג רעדאַגירט ווערען.

א ליטווישער וואַיט

חי דער... ליימענער גולם.

קאָוונאָ, 27. (ספּ. טעל.) אַלע געמיינדע-ראַטען אין לימאַ האָבען לעצטענס דערהאַלטען פון דער רעגירונג געדרוקטע פעראָרדנונגען וועגען אַ מאָביליזאַציע, כדי זיי צו בעהאַלטען און סוגאַנדערקלעבען, אין פאַל פון אַ בעפעהל.

איין וואַיט פון דער געמיינדע אָראַני האָט אָבער זיך צוגעאיילט און תּיכּף סוגאַנדערגעקלעבט די פעראָרדנונג. ס'האָט זיך געשאַפען אַ פּאַניק ס'האָבען אָנגעהויבען אָנגעקומען רעזערוויסטען. אַ טייל זענען ענטלאָפען און זיך אויסבעהאַלטען. שפּעטער האָט זיך אַרויסגעוויזען דער טעות.

מלחמה ענטשעדיגונג פאר ארץ-ישראל איינוואוינער.

ירושלים, (י. ט. א.) ווי עס טיילט מיט דער אַראַבישער אָרגאַן „פעלעסטין" האָט די אינטעראַליאַנץ-קאָמיסיע פאַר מלחמה ענטשעדיגונג בעשלאָסען צו בעצאָהלען די אויסלענדישע איינוואוינער פון ארץ-ישראל און ענטשעדיגונג פאַר די מלחמה-פערלוסטען אין הויך פון 1,840,000 פונט. די איינוואוינער פון פּתח-תּקוה אַליין בעקומען אַ סומע פון 70,000 פונט.

רומענישער פרעמיער בעפעהלט די סטודענטען זיך פערהאלטען רוהיג.

בוקאַרעשט, (יט"א) נישט-קוקענדיג דערויף, וואָס די סטודענטען האָבען שוין אונצעהליגע מאָל צוגעזאָגט, אַז זיי וועלען זיך פערהאַלטען רוהיג, הערט ווייטער נישט אויף די סטודענטישע אַגיטאַציע.

דער פרעמיער-מיניסטער, גענעראַל אַווערעסקו האָט דעריבער צוגעשיקט דעם מיניסטער פאַר פאָלקס-בילדונג אַ צירקולאַר, אין וועלכען עס ווערט געזאָגט: „איך בעט אייך צו מעלדען די סטודענטען פונ'ם גאַנצען לאַנד, אַז זיי זאָלען זיך אָבהאַלטען פון אַ וואָסערע עס איז נישט מאַניפעסטאַציעס. די רעגירונג נויטיגט זיך נישט אין קיין שום הילף, אַז חוץ די מיטלען, וועלכע זי בעזיצט לעצאָל, כדי צו זיכערן די נאַציאָנאַלע אינטערעסען און די אָרדנונג. יעדע אַריינמישונג פון אונבערופענע אין אַנ'אונלעגאַלער שריט און וועט שטרענג בעשטראָפט ווערען.

דאָס מיניסטעריום פאַר בילדונג האָט פונאַנדערגעשיקט אַ צירקולאַר צו די רעקטאָרען פון אַלע אוניווערזיטעטען, אין וועלכען זיי ווערען אויפגעפאָדערט אָנצעמען די ענערגישע מיטלען, עס זאָל הערשען רוה. די שולדיגע וועלען בעשטראָפט ווערען לויט די געזעצען פון בעלאַגערונגס צושטאַנד, וואָס הערשט אין לאַנד.

סאוויעטישער ענטפער אויף דער ענגלישער נאטע.

דאָס פערשאַרפען די סאָוויעטיש-ענגלישע בעציהונגען איז אַ סכנה פאַר'ן שלום אין אייראָפּאַ.

מאָסקווע, 27 (ספּ. טעל.) די סאָוויעטישע רעגירונג האָט איבערגעגעבען דעם ענגלישען אַמבאַסאַדאָר אין מאָסקווע דעם ענטפער אויף דער לעצטער נאָטע פון דער ענגלישער רעגירונג.

אין דעם ענטפער שטרייכט די סאָוויעטישע רעגירונג אונטער, אַז זי איז גרייט יעדע מינוט צו ליקווידירען דעם ענטשטאַנענעם קאָנפליקט. דאָס ווייטערדיגע פערשאַרפען די בעציהונגען, קען אָבער ווערען אַ סכנה פאַר'ן שלום אין אייראָפּאַ.

הרב שניאורסאן – קאנדידאט אין האמלער סאוויעט.

מינסק, (י. ט. א.) דער „אָקטיאַבר" טיילט מיט, אַז אַלס קאַנדידאַט אין האָמלער סאָוויעט פיגורירט אויך דער בעוואוסטער האָמלער רב שניאורסאָן. ברענגענדיג די דאָזיגע ידיעה קלאָגט זיך דער „אָקטיאַבר" אויף דער נישט דערלאָזבאַרקייט פון אַזאַ מין דערשיינונג.

די נעכטיגע פייערונגען אין זגיערזש

צוליב דער פאהן פאר'ן 31. פולק.

דער מלוכה פרעזידענט איז נישט געקומען.

(ב) נעכטען זענען אין זגיערזש פאָרגעקומען די פייערליכקייטען אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן איבערגעבען אַ פאָהן דעם 31 פולק.

ס'זענען זיך צוגויפגעפאָהרען פאָרשטעהער פון דער מלוכה'שער און קאָמונאַלער מאַכט, פּאָליציי, גייסטליכע און פאָרשטעהער פון אינסטיטוציעס. דער מלוכה-פרעזידענט, וועלכער האָט געזאָלט קומען, איז נישט געקומען. דאַגעגען איז געקומען דעם מלוכה פרעזידענט'ס אדיוטאַנט זאַהאָרסקי.

ס'איז אָפּגעריכט געוואָרען אַ גאָטעס-דינסט אין קאָשטשאָל, ס'איז פאָרגעקומען אַ מיליטער-דעפילאַדע און אָרקעסטערס האָבען געשפּילט.

די קראנקען-קאסע-לעטשניצע אין זגיערזש.

(ב) נעכטען איז אויך געעפענט געוואָרען אין זגיערזש אַ נייע לעטשניצע פון דער לאָדזער קראַנקען-קאַסע.

פרא'עכטען וועגען ענדערען די וואהל-ארדינאציע

ווי בעוואוסט, האָבען די רעכטע, אמת, נישט אָפיציעל, אויפגעדריקט די הסכמה, אַז אויב דער סיים וועט נישט בעווייזען צו ענדערען די וואַהל-אָרדינאַציע, זאָל ער נאָר אָננעהמען געוויסע דירעקטיוועז פאַר דער רעגירונג און געבען איהר די פולמאַכט צו ענדערען די וואַהל-אָרדינאַציע דורך אַ דעקרעט פון פרעזידענט אין גייסט פון די דאָזיגע דירעקטיוועז.

ביי אַזאַ לאַגע איז זעהר אינטערעסאַנט צו וויסען די שטעלונג פון דער רעגירונג צו דער דאָזיגער פראַגע און פרייטאָג אין אָווענד האָט דערום אַרויסגערופען אַ גרויסע סענסאַציע אין די פּאָליטישע קרייזען די ערקלערונג, וועלכע האָט זיך בעוויזען אינ'ם אָפיציעלען אָרגאַן פון אויסערן-מיניסטעריום, „מעסאַזשער פּאָלאָנע", וועגען דעם דאָזיגען ענין.

די צייטונג שטעלט זיך אָפּ אויף דער זיצונג פון דער קאָנסטיטוציאָנעלער קאָמיסיע, אויף וועלכער דעפּ. גלאָמבינסקי האָט רעפערירט די 4 פּראָיעקטען וועגען ענדערען די וואַהל-אָרדינאַציע, און שטרייכט אונטער, אַז ביי אַזאַ לאַגע קאָן קיין רייד נישט זיין וועגען אַ קאָמפּראָמיס צווישען די לינקע און נאַציאָנאַלע מינדערהייטען – פון איין זייט, און די רעכטע – פון דער צווייטער זייט. אַזאַ קאָמפּראָמיס איז מעגליך נאָר ביי דער מיטווירקונג פון דער רעגירונג.

ווייטער ערקלערט די צייטונג, אַז איהר איז בעוואוסט, דאָס די רעגירונג געפינט פאַר נויטיג געוויסע ענדערונגען אין דער וואַהל אָרדינאַציע מיט'ן צוועק צו פערבעסערען דעם פּאַרלאַמענטאַרען אַפּאַראַט.

די אינטענצען פון דער רעגירונג – פיהרט אויס די צייטונג – אונטערשיידען זיך אָבער אין אַ געוויסער מאָס פון די פּאָרשלאַגען, וועלכע זענען אַריינגעטראָגען געוואָרען דורך די רעכטע און צענטער-פּאַרטייען.

דער „גלאָס פּראַוודי", וועלכער איז, אמת, נישט קיין אָפיציעלער אָרגאַן, נאָר וועלכער שטעהט נאָהענט צו דער רעגירונג, האָט אָפּגעדרוקט אַנ'אַרטיקעל, אין וועלכען ער וואָרענט די רעכטע, אַז זיי זאָלען זיך נישט מאַכען קיין צו-גרויסע אילוזיעס.

„דאָס איז אַ טאַקטיק, גאָר אַ בעקוועמע. אַלץ דאַרף זיך ענדיגען נור מיט אַ רעזאָלוציע, וועלכע מען דאַרף נישט אויסאַרבייטען לויט די פּאַראַגראַפען, און דאָס איבעריגע זאָל טון די רעגירונג. די אָפּאָזיציע בלייבט געבונדען און בעזייטיגט. איהר ווערט אַפילו נישט ערלויבט זיך אַרויסצוזאָגען איהר מיינונג וועגען די פּרטים".

די צייטונג ווייזט דאַן אַן, אין וואָס פאַר אַ ריכטונג עס געהען די דירעקטיוועז פון די רעכטע און צענטער: פערקלענערען די צאָהל דעפּוטאַטען, שאַפען פּריווילעגיעס פאַר די גרויסע פּאַרטייען, כדי זיי זאָלען קאָנען דערשטיקען די קליינע א. ד. גל., און די צייטונג ענדיגט, ווענדענדיג זיך צו די רעכטע: „אויב די רעגירונג דאַרף בעקומען פולמאַכטען צו דעקרעטירען די וואַהל-אָרדינאַציע, קאָנען די דאָזיגע פולמאַכטען נישט זיין בעגרענעצט".

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 28. פעברואַר. 1927

לאָדז. 28. פעברואַר. 1927

אונזער פּעסער-בעגרענצונג.

פּאַספּאָרטען זאָלען ביליגער-ווערען! יעדעס יאָהר איידער עס קומט דער זומער-סעזאָן הערען מיר די בשורה, עס הויבט זיך אָן אַ דיסקוסיע אין דער פּרעסע, אין פּאַרלאַמענט און צום סוף בלייבט אַלץ ביים אַלטען.

איצט שמועסט מען ווידער, אַז דער פּרייז פון פּאַספּאָרטען זאָל רעדוצירט ווערען אויף 100 און 200 זל.

מען האָט זיך ערשט איצט אַרומגעקוקט און זיך איבערציינגט, אַז די הויכע פּאַספּאָרט-אָפּצאָהלען האָבען נישט געבראַכט דעם געוואונשענעם רעזולטאַט.

מען האָט געוואָלט דורך די טייערע פּאַספּאָרטען אויפהאַלטען דאָס אַרויספיהרען פון פּויליש געלד קיין אויסלאַנד, האָט מען אָבער דעם דאָזיגען צוועק דערגרייכט?

אין דער פּראַקטיק האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז אַז 90 פּראָצענט פון די פּאַספּאָרטען אין לעצטען יאָהר זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען צו הנחה-פּרייזען. עס וואָלט געווען אינטערעסאַנט צו וויסען, פון וועלכע קרייזען עס רעקרוטירען זיך די 90 פּראָצענט „גליקליכע", וואָס האָבען בעקומען די ביליגע פּאַספּאָרטען.

דאָס וואָלט געווען אפילו זעהר אינטערעסאַנט, ווייל מיר הערען טאָג-טעגליך קלאַגעס, אַז דער אָדער יענער קראַנקער מוז דאָ אין לאַנד צו גרונד געהן, ווייל קיין ביליגען פּאַספּאָרט קאָן ער נישט בעקומען, גאָר אָפט בעקלאָגען זיך יודישע סטודענטען, אַז חדשים-לאַנג האָבען זיי זיך בעמיהט וועגען אַ פּאַספּאָרט צו קאָנען קומען אויף אַן אויסלענדישער הויך-שול, אָבער אָהן ערפאָלג, און וויפיל יודישע סוחרים האַלטען געקאָנט אָנקניפּען גוטע געשעפטליכע בעציהונגען מיט אויסלאַנד און קאָנען דאָס נישט טון בלויז דערפאַר, ווייל בעצאָהלען 500 זל. פאַר אַ פּאַספּאָרט איז פאַר זיי צו טייער?

נאָר „יחידי-סגולה" האָבען געהאַט די זכיה אַרויסצובעקומען די הנחה-פּאַספּאָרטען און מען דאַרף אויך אָננעמען, אַז זיי זענען עס דער גרויסער רוב פון די 90 פּראָצענט.

די ברייטע קרייזען אָבער ליידען שאָדען אין געלד און געזונד און זיי וואַרטען שוין מיט דער גרעסטער אומגעדולד, אַז עס זאָל ענדליך אָפּגעשאַפט ווערען די בעגרענעצונגען פון די ביר-בערליכע רעכט, וואָס האָט נישט איהר גלייכען אין קיין שום אַנדערער אייראָפּעאישער מלוכה.

ש. ג.

נאָטאַן שטרויס אין ארץ-ישראל

ירושלים. (י.ט.א.) קיין חיפה איז געקומען צופאָהרען דער בעריהמטער יודיש-אַמעריקאַנער פילאַנטראָפּ נאָטאַן שטרויס. דער גאַסט איז בעגריסט געוואָרען דורך די מיטגלידער פון ציוניסטישען עקזעקוטיוו אין ארץ ישראל און פאַרטרעטער פון פאַרשידענע יודישע אינסטיטוציעס. נאָטאַן שטרויס האָט בעת זיין רייזע קיין ארץ-ישראל געפייערט אויפ'ן שיף זיין 79-טען געבורטסטאַג. אין ארץ ישראל וועט ער פאַרברענגען איניגע וואָכען, כדי זיך פערזענליך צו בעטייליגען אין דער אָרגאַניזירונג פון אַ געזונדהייטס-צענטער. דער געזונדהייטס-צענטער איז בעשטימט פאַר דער גאַנצער ארץ-ישראל-בעפעלקערונג אָהן אונטערשיד פון ראַסע און רעליגיע.

2 יודישע שוועסטער-קרבנות פון אַ באַנדיטען אָנפאַל.

ריגע. (י.ט.א.) אין ליבוי זענען באַנדיטען בעפאַלען דאָס נעסטעט פון די שוועסטער יודעלאָוויטש. איינע פון די שוועסטער האָבען זיי דערהרגעט אויפ'ן אָרט. די צווייטע פאַרוואונדעט און נאָכדעם זענען זיי אַנטלאָפען, נישט בעווייזענדיג גאָרנישט מיטצונעהמען.

דער קריזיס אין דער וועלט-דיפּלאָמאַטיע.

וואַקלונג פון דער אייראָפּעאישע הערשאַפט אין כינא.

דער זיגרייכער מאַרש פון דער כינעזישער נאַציאָנאַלער אַרמעע האָט אויפגערודערט די גאַנצע וועלט. אַ פונק איז געפאַלען אין אַ פעסל פולווער. און דער פייער פון דעם אויפרייס האָט זיך צופלאַקערט אַזוי ברייט, אַז ער קען אַרומכאַפּען דעם גאַנצען ריזיגען מזרח און זיך איבערוואַרפען אויף אייראָפּע און אַמעריקע.

דער בירגער-קריג אין כינע האָט זיך אָנגעהויבען מיט דער מלחמה צווישען יאַפּאַן און כינע מיט 32 יאָהר צוריק. דעמאָלט איז די כינעזישע מאָנאַרכיע בעזיגט און דיסקרעדיטירט געוואָרען. דער קייזער קוואַנג-סו איז געצוואונגען געווען איינצופיהרען אַ ביסעל מעהר אָרדנונג אין דער מלוכה, אָבער דעם קייזערס „רעפאָרמען פון 100 טעג" האָבען קיין פּראַקטישע בעדייטונג נישט געהאַט.

די הערשאַפט איז געבליבען ווי פאַר דער מלחמה.

דאַן האָט זיך בעוויזען צום ערשטען מאָל דר. סון יאַט-סען. אַ פּאָר יאָהר שפּעטער האָט דער הויף פון פּעקין בענוצט די אויסלענדער אַלס אַ כפרה הינדעל פאַר אַלע איהרע זינד. דער צאָרן פון די מאַסען איז אָפּגעצויגען געוואָרען פון דער מאָנאַרכיע אויף די פרעמדע.

דאַן איז פאָרגעקומען דער „באָקסערן-אויפשטאַנד" געגען די פרעמדע. איינינע אויסלענדער זענען דער'הרג'עט געוואָרען און אַ סך פרעמדע פערמעגענס זענען צושטערט אָדער צורויבט געוואָרען. די כינעזישע רעגירונג איז געווען אונמעכטיג די אויפשטאַנדען צו אונטערדריקען, האָבען זיך צוזאַמענגענומען אַלע גרויסע מלוכות און אָרגאַניזירט אַן אַלגעמיינע אַרמיי איינצושטילען די „באָקסערן". די פאַראייניגטע אַרמעע האָט בעזיגט די כינעזער. אַ גרויסע קאָנטריבוציע איז אַרויפגעלעגט געוואָרען אויף דעם כינעזישען פאָלק, און ווען די כינעזער האָבען דאָס נישט געקענט בעצאָהלען, האָבען די גרויסע מלוכות בעשלאָסען איינצושטעלען אַ קאָנטראָל פון אַלע פאַראינטערעסירטע מלוכות בראש מיט ענגלאַנד איבער דעם גאַנצע מלוכה-אַפּאַראַט פון כינא.

ווער עס האָט נאָר געאַט אין האַרצען, האָט אַריינגעשטעלט אַ פוס אין כינע און האָט דאָרט אויסגעבויט פאַר זיך אַ מלוכה אין אַ מלוכה, אַ קליינע ענגלאַנד אין מיטען כינע, אַ קליינע פראַנקרייך, אַ קליינע אַמעריקע א.א.וו. „עקסטעריטאָריאַליזם" רופט מען עס אויפ'ן דיפּלאָמאַטישען לשון. אין אמת'ן איז עס נישט קיין עקסטעריטאָריאַלע רעכט, נאָר באַלעבאַטעווע, וויפיל דאָס האַרץ בעלוסט. דערצו דאַרף מען נאָך צורעכענען די געוועהנליכע עקספּלאָאַטאַציע פון אַרבייטער, וועלכע האָט אָנגענומען אויסערגעוועהנליכע פאָרמען. 18, 20 שטונדען אַ טאָג אַרבייט אַ כינעזער און קריגט דערפאַר פון זיין אויסלענדישען בעל-הבית קוים אויף אַ הויפען רייז צו דערהאַלטען זיין נשמה און אַ פּאָר הילצערנע שיך אויף זיינע נאַקעטע פיס.

דעריבער איז נישט קיין וואונדער, וואָס די כינעזער האָבען רעוואָלטירט און ווילען אַרונטערוואַרפען פון זיך דעם שווערען אויסלענדישען יאָך.

אין 1911 האָבען די רעוואָלוציאָנערען פאַרווירקליכט זייער חלום. די מאָנאַרכיע איז אומגעוואָרפען געוואָרען. כינע איז געוואָרען אַ רעפּובליק, און ד"ר סון-יאַט-סען איז געוועהלט געוואָרען אַלס ערשטער פּרעזידענט.

אינגיכען האָט זיך אָנגעהויבען דער נייער בירגער-קריג, וואָס ציהט זיך ביז איצט. דעם ד"ר סון-יאַט-סען האָט זיך איינגעגעבען צו בעפעסטיגען אַ רעגירונג אין די דרום-פּראָווינצען און זיי האָבען פון דאָרטען געזוכט צו בעפרייען דאָס לאַנד. אין 1923 איז סון-יאַט-סען געשטאָרבען. זיינע יורשים האָבען אָבער נישט אויפגעהערט צו אַרבייטען ווייטער און איצט געהען זיי אויף שאַנכאַי.

פאַר קיינעם איז איצט קיין סוד נישט, אַז דער דריטער אינטערנאַציאָנאַל העלפט מיט וואָס ער קאָן נאָר די קאַנטאָנער רעגירונג. פאַר רוסלאַנד איז דאָס אַ מיטעל צו קעמפען געגען דעם קאַפּיטאַליזם אין אייראָפּע. דער אייראָפּעאישער קאַפּיטאַליזם ציהט זיין גאַנצע יניקה פון דער קאָלאָניע. פאַרניכטען די אייראָפּעאישע מאַכט אין די דאָזיגע לענדער — הייסט אונטערהאַקען דעם וואָרצעל פון דעם גאַנצען אייראָפּעאישען קאַפּיטאַליזם.

דאָס ערשטע, וואָס די סאָוויעט רעגירונג האָט געטון, איז געווען דאָס אָפּזאָגען זיך פון די רעכטען און פּריווילעגיעס, וואָס די אַלטע צאַרישע רעגירונג האָט געהאַט אין כינע. דאָס האָט געמאַכט אַן איינדרוק. אַלע אויסלענדער, איבערהויפּט די ענגלענדער, האַלט דער כינעזער פאַר בלוטיגע שונאים, אָבער דעם רוסען נישט.

איצט האַלט די קאַנטאָנער רעגירונג ביים געווינען און די דיפּלאָמאַטען פון אייראָפּע און יאַפּאַן האָבען זיך אַרומגעזעהן, אַז מען מוז זיין זעהר פאָרזיכטיג. אין די דיפּלאָמאַטישע קרייזען גיט מען גאַנץ אָפען צו, אַז איצט איז נישט די צייט צו ווירקען מיט דער אייזערנער מאַכט. ס'איז אַ שוואַך און אָרעם פאָלק, אָבער פאָרט אַ פאָלק פון 450 מיליאָן מענשען און ווען אַזאַ פאָלק ווערט בעהערשט פון נאַציאָנאַליסטישע געפיהלען, קען מען עס נישט בעזיגען.

די לעצטע געשעהענישען אין כינע האָבען איצט געבראַכט צו אַ קריזיס אין דער וועלט-דיפּלאָמאַטיע. קיינער וויל נישט אַרויסלאָזען דעם פעטען ביסען פון מויל.

שענע מנהגים אין בעלגיען.

רעגירונג און שטאָט-ראַט פייערען גאָלדענע חתונות.

פאַרהאַן מנהגים אין בעלגיען, וואָס זענען באמת וואונדערבאַרע. פשוט זיך אַ ביישפּיל אַראָפּצונעמען. פאַראַן, למשל אַ מנהג, אַז דאָס פינפטע געבוירענע קינד מוז געהיילינט ווערען צווערשט דורך די הענד פון'ם קעניג, אָדער קעניגין. נישט איינמאָל מאַכט מוז זיך דאָס קעניגליכע פּאָרפאָלק אין בעלגיען מטריח זיין ערגעץ אין אַ פּראָווינציען שטעטעל אָדער דערפעל אין לאַנד. מען האָט אויך אַ מנהג, אַז יעדע חברה, געזעלשאַפט — און אַזעלכע זענען פאַרהאַן זעהר פיל אין בעלגיען — מוז אַרויסגעהן איין מאָל אין וואָך מיט דעם אָרקעסטער אין די גאַסען און אויסשפּילען זיין רעפּערטואַר. אין דער גרויסער שטאָט שפּילט דער דאָזיגער אָרקעסטער אין זיין בעקאַנטער געגענד: אין דער קליינער שטאָט מאַרשירט ער אַרום דעם גאַנצען שטעטעל, און בשעת מעשה געהט נאָך אַן עולם, פון קליין ביז גרויס מאַנצענדיג און זינגענדיג. מיט איין וואָרט, אַ יום-טוב.

אין אַלע שטעט און שטעטלעך אין בעלגיען האָט זיך יעדער שטאָט-ראַט אַ לייווענטענע הייזעל, וועלכעס ווערט אויפגעשטעלט ספּעציעל, אויף די עפענטליכע פייערען, פון צייט צו צייט, וואו די בעסטע אָרקעסטערס פון לאַנד קומען געבען די שענסטע קאָנצערטען פאַר'ן פאָלק. אַרום דעם דאָזיגען הייזעל פערזאַמעלט זיך אַ גרויסער עולם, ספּעציעלע רייהען שטולען און בענק ווערען אויסגעשטעלט פאַר אַלעמען, און אַרום דעם דאָזיגען „טעאַטער"-פּלאַץ מאַכען דערווייל די קאַפעס און רעסטאָראַנען גוטע געשעפטען... פאַרהאַן אָבער נאָך אַ מנהג אין בעלגיען, וואָס איז באמת ווערט וועגען איהם ברייטלעך צו דערציילען.

למשל, ווען אַ פּאָרפאָלק דערגרייכט מיט מזל זייער גאָלדענע חתונה, דאָס הייסט, פופציג יאָהר פון זייער פאַרהייראַטע לעבען, איז דער מאַגיסטראַט פון דעם אָרט מחויב זיי דאָס צו דערמאָהנען און איינצואָרדנען דעם גאַנצען יום-טוב. דאָס הויז פון דעם דאָזיגען יובל-פּאָרפאָלק ווערט אויסגעפּוצט מיט גרויס פּאָמפּ. פאַר'ן הויז ווערט געשטעלט אַ מין חופּה מיט טעפּיכען ביים טיר. בלומען ווערען געבראַכט פון אַלע זייטען, פון גאַנצען שטעטעל. די גאַנצע גאַס, וואָס פיהרט צום הויז פונ'ם גליקליכען פּאָרפאָלק, ווערט אילומינירט מיט עלעקטרישע לעמפּלעך פון פאַרשידענע קאָלירען. די גאַנצע געגענד אָדער דאָס גאַנצע שטעטעל איז יום-טוב'דיג און פרעהט זיך מיט דער דאָזיגער משפּחה. פאַרנאַכט קומט צו צום הויז אַ גרויסער אָרקעסטער, וועלכער קלאַפּט אָן אינ'ם טיר פונ'ם פּאָרפאָלק. די אַלטע לייט קומען אַרויס. דער בורגמייסטער דערלאַנגט זיי פופציג פראַנק, לויט די צאָל יאָהרען פון זייער חתונה, און צוקושט זיך מיט זיי. שפּעטער ווערט דאָס פּאָרפאָלק אַריינגעזעצט אין אַ ספּעציעלער קאַרעטע מיט פיר פערד און מען פיהרט זיי אַרום אַ צייט איבער דער שטאָט, און אַלע איינוואוינער פונ'ם שטעטעל וואַרפען אַריין זייערע מתנות.

דערזעלבער יום-טוב קומט אויך פאָר ווען איינער האָט די זכיה אַלט צו ווערען הונדערט יאָהר. דאַן קומט נאָך דער יום-טוב פאָר מיט מעהר פּאָמפּ. מיט מעהר פרייד. אַלע זענען מחויב. לויט'ן מנהג, צו קומען זיך קושען מיט'ן גליקליכען זקן אָדער זקנה.

און מיינט נישט, אַז דאָס איז אַ זעלטענהייט אין בעלגיען. אָט אין דעם דאָזיגען קליינעם בעלגיען געשעהן זעהר אָפט אַזעלכע פאַלען. דאָס איז באמת אַ גליקליך קליין לאַנד, וואו מענשען דערגרייכען אָפט אַ טיפען עלטער. יעדען יאָהר ערשיינט אַ ספּעציעלע סטאַטיסטיק אינ'ר אָפיציעלען רעגירונגס-אָרגאַן וועגען די דאָזיגע יום-טובים.

פון דער דאָזיגער סטאַטיסטיק ווייזט זיך אַרויס, אַז אין 1925 זענען פאָרגעקומען 34 גאָלדענע חתונות אין לאַנד און 26 פייערונגען לכבוד הונדערט-יאָהריגע זקנים: 8 מענער און 18 פרויען.

ווייזט אויס, אַז פרויען האָבען מעהר מזל אַלט צו ווערען הונדערט יאָהר... אָבער דאָס יאָהר 1926 פאַרענדיגט זיך אויך זעהר גוט פאַר דער קליינער בעלגיען. נישט-קוקענדיג אויף דער שווערער צייט, וואָס דאָס לאַנד לעבט דורך טרעפט מען נאָך גענוג הונדערט יאָהריגע זקנים אין בעלגיען.

בלויז די לעצטע צוויי חדשים איז גענוג צו נעמען פאַר אַ ביישפּיל.

אָט נישט לאַנג איז אין שאַרלערואַ פאָרגעקומען אין איין טאָג דריי גאָלדענע חתונות און צוויי פייערונגען פון נאָך צוויי קרעפטיגע הונדערט-יאָהריגע זקנות.

שאַרלערואַ איז אַן אינדוסטריעלער געגענד, פיל אַרבייטען דאָרט ביי די קויהלען-גרובען. די דריי גאָלדענע חתונות זענען טאַקי פאָרגעקומען פון 3 פּאָרפאָלקער, וועמענס מענער אַרבייטען שוין אין די דאָרטיגע קויהלען-גרובער פערציג יאָהר. היינט צו טאָג רוהען זיי זיך שוין אָפּ און לעבען פון זייערע עמעריטורע-פּענסיעס. די צוויי הונדערט-יאָהריגע פרויען האָבען שוין אָבער איבערגעלעבט זייערע מענער. איינע איז שוין 35 יאָהר אַן אַלמנה. עס איז פּשוט אומבעשרייבליך די שמחה פון דער דאָזיגער שאַרלערואַ. דאָס גאַנצע שטעטעל האָט געטאַנצט. די קעניגין איז געקומען ספּעציעל פון בריסעל צו נעמען דאָס „אונטערפיהרעכץ" פון די דריי יובל-פּאָרפאָלק. צו די צוויי הונדערט-יאָהריגע זקנות איז די קעניגין אַריינגעגאַנגען אין זייערע אָרימע הייזלעך. אָנשטאָט דעם בורגמייסטער האָט זי אַליין איבערגעגעבען די טראַדיציאָנעלע הונדערט פראַנק און זיך מיט זיי צוקושט. איינע פון זיי איז נאָך גענוג קרעפטיג און בעאַרבייט נאָך אַליין איהר שטיקעל ערד. די צווייטע פיהלט זיך שוין שוואַכליך.

איינע פון די הונדערט-יאָהריגע זקנות האָט טאַקע געפיהרט דעמזעלבען טאָג אונטער דער חופּה איהר אור-אייניקעל. די קעניגין האָט בייגעוואוינט די גאַנצע צערעמאָניע. די נאָהענטסטע משפּחה, וועלכע בעשטעהט פון 92 מענשען, האָט אַליין שוין פערפילט די קירכע. נאָך אַ יום-טוב איז פאָרגעקומען נישט לאַנג אין ווערענעם און אויך אין נעעל, ביי דער האָלענדישער גרענעץ. אין ביידע שטעטלעך ווידער צוויי הונדערט-יעהריגע זקנות.

צ. ל-ר.

דער ערשטער יודישער דאָקטאָר אויפ'ן עגיפּטישען אוניווערזיטעט.

קאַירא. (יט"א) ה' ישראל בן-זאב איז דער יודישער ערשטער סטודענט, וואָס האָט בעקומען דעם טיטעל דאָקטאָר אויף אַ עגיפּטישען אוניווערזיטעט. ה' בן-זאב האָט פאַרטיידיגט אַ דיסערטאַציע אויף דער טעמע: „די געשיכטע פון די יודען און אַראַבער פאַר דעם איסלאַם" פאַר אַ גרויסער אוידיטאָריע, וואָס איז בעשטאַנען פון פּראָפעסאָרען, הויכע בעאַמטע, זשורנאַליסטען א.אַז.וו.

דער עקזאַמען איז אויסגעפאַלען גלענצענד. ה' בן-זאב האָט בעקומען דעם טיטעל דאָקטאָר פון פילאָסאָפיע אין סעמיטישע שפּראַכען.

די היגע אַראַבישע און יודישע פּרעסע בעצייכענט מיט צופרידענהייט דעם פאַקט פון יודיש-אַראַבישער מיטאַרבייט אויפ'ן וויסענשאַפטליכען געביט און דריקט אויס די האָפענונג, אַז דאָס וועט אויך ברענגען צו אַ דערנעהנטערונג אויף אַנדערע געביטען.

נייער פאָלקסבלאַט
28. פעברואַר 1927.

28 מאָנטאָג כו אדר א תרפ"ז	פעברואַר זון-אויפגאַנג 6.34 זון-אונטערגאַנג 5.09 לענג פון טאָג 10,30

אַלגעמיינע האַנדווערקער פערזאַמלונג
אָפּגעלעגט אויף צוויי וואָכען.

נעכטען איז פאָרגעקומען די אַלגעמיינע יעהרליכע פערזאַמלונג פון צענטראַלען יודישען האַנדווערקער פערבאַנד פּאָלודניאָווע 4. צו דער פערזאַמלונג איז געקומען אַ גרויסער עולם מיטגלידער.

די זיצונג עפענט ה' מיין און פערבעהט אַלס פאָרזיצענדער ה' איגוש. לעבענהאַפט, און אַלס בייזיצענדער די ה"ה: לעווקאָוויטש, לובלינסקי, מאַשענבערג און נייפעלד; אַלס סעקרעטאַר ה' וואָלפיש.

ה' מיין לעזט פאָר דעם פּראָטאָקאָל פון דער לעצטער גענעראַל-פערזאַמלונג, דאַן לעזט ה' אָרדינאַנס פאַר דעם קאַסע-און טעטיגקייטס-בעריכט, פון דער רעוויזיאָנס-קאָמיסיע גיט אָפּ אַ בעריכט ה' לאַכמאַן.

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן בעריכט איז ענטשטאַנען אַ דיסקוסיע, אין וועלכער ס'האָבען אַנטיילגענומען די ה"ה רייס און שוואַרצבערג, די רעדנער האָבען פאָרלאַנגט, אַז די גאַנצע געשעפטס-פיהרונג פון דער צענטראַלע זאָל זיין אין יודיש און זיי האָבען קריטיקירט די פערוואַלטונג פאַרוואָס דער יובילעאום פּראָגראַם און די רעדעס אויף דער יובילעאום-אַקאַדעמיע זענען נישט געווען אין יודיש.

ס'איז ענטשטאַנען אַ טומעל אויפ'ן זאַל אַזוי, אַז דער פאָרזיצענדער האָט פאָרגעלעגט איבערצורייסען די פערזאַמלונג, ווייל דער עולם איז שטאַרק דענערווירט און עס איז ענג. דער פאָרשלאַג איז אָנגענומען געוואָרען און עס איז בעשלאָסען געוואָרען די פערזאַמלונג איינצואָרדנען אין אַנ'אַנדערען לאָקאַל אין צוויי וואָכען אַרום.

ד"ר שמריהו לעווין קומט הירער קיין לאָדז און וועט האַלטען א רעפעראַט אין „פילהאַרמאָניע“.

דער מיטגליד פון אַקציאָנס-קאָמיטעט און בעקאַנטער שריפטשטעלער, ד"ר שמריהו לעווין, וועלכער ווײלט לעצטענס אין פּוילען, קומען נאָכאַמאָל קיין לאָדז כדי צו האַלטען אַ רעפעראַט אויף ד. ט.: „פאַנטאַזיע און ווירקליכקייט אין ציוניזם“. די פאָרלעזונג וועט פאָרקומען דינסטאָג, ד. 8 מערץ, אין פילהאַרמאָניע-זאַל.

10 יעהריגע יוביליי
פון שוסטער מייסטער-פעראיין.

די פייערונג פון 10 יעהריגען יובילעאום פון שוסטער-מייסטער-פעראיין אין לאָדז, קומט פאָר שבת, דעם 5. מערץ ד. י. אין ענגלישען זאַל, די פייערונג וועט זיין פערבונדען מיט די דיי איינווייהונג פון אַ פעראיינס-פאָהן.

אין די אַפּטייקען.
היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(§) היינט, זונטאָג דעם 27 פעברואַר דיזשורירען ביינאַכט פאָלגענדע אַפּטייקען: יורשים צ. וואָוטשיצקי (נאַפּיורקאָווסקאַ 27), וו. דאַניעלעצקי (פּיעטריקאָווער 127) פ. אילגיצקי און י. צימער (וואָלטשאַנסקאַ 37) יורשים לייבוועבער (פרייהייטס-פּלאַץ 2) יורשים י. האַרטמאַן (מלינאַרסקאַ 1) און י. קאַהאַנע (אַלעקסאַנדראָווסקאַ 80).

פורים-באַל
אין פילהאַרמאָניע.

שבת, דעם 12. מערץ קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע-זאַל אַ גראַנדיעזער פורים-באַל מיט אַסך אַטראַקציעס.

ס'ווערען שוין געמאַכט אַלע הכנות.

לאָדזער סוחרים-דעלעגאַציע ביים פינאַנץ-מיניסטער.

לאָדז בעקומט אַן אָרט אין דער אימפּאָרט קאָמיסיע.– דער אומזאַץ-שטייער איז אַ טויט-קלאַפּ. פינאַנץ-מיניסטער צוגעזאָגט צו נעהמען אין אַכט די פּאָסטולאַטען.

(–) פרייטאָג אין דערפריה איז אַרויסגעפאָהרען אַ דעלעגאַציע פון לאָדזער סוחרים און פאַבריקאַנטען-פעראיין (פּעטרקאָווער 10) אין די פערזאָנען פון דעפ. ד"ר ראָזענבלאַט, פרעזעס שיק, וויצע-פרעזעס פרעהליך און וויצע פרעזעס אייזנער אַרויסגעפאָהרען קיין וואַרשאַ, כדי אנטייל צונעהמען אין דער קאָנפערענץ מיט'ן פינאַנץ מיניסטער וועגען אַ רייה וויכטיגע פראַגען.

איידער ס'איז פאָרגעקומען די קאָנפערענץ ביים מיניסטער, האָט די דעלעגאַציע אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט די פאָרשטעהער פון דער וואַרשאָווער צענטראַלע סענ. טרוסקער און דעפ. ווישליצקי. ס'זענען בעטראַכט געוואָרען אַ רייה אַקטועלע פראַגען, וואָס זענען נוגע דעם לאָדזער סוחר'שום, צווישען אַנדערען איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז אַלע פראַגען, וואָס זענען נוגע די סוחרים אין דער לאָדזער וואָיעוואָדזשטווע, זאָלען ערלעדיגט ווערען דורכ'ן סוחרים פעראיין אין לאָדז (פּיעטריקאָווער 10) ס'איז אויך מיטגעטיילט געוואָרען, אַז אין דער אימפּאָרט קאָמיסיע זאָל אַריין אַ מיטגליד פון לאָדז און פון יעדען קאָנטיגענט אימפּאָ יבוא-טע סחורות זאָל לאָדז בעקומען פּראָצענטועל איהר חלק. שפּעטער איז פאָרגעקומען די קאָנפערענץ מיט'ן פינאַנץ מיניסטער.

די דעלעגאַציע האָט זיך בעקלאָגט, אַז אין שטייער-פראַגען ווערען די לאָדזער סוחרים שטאַרק בעעוולה'ט; אַז דער אומזאַץ-שטייער בכלל איז אַ טויט-קלאַפּ פאַר'ן סוחר'ישום, און אַז מ'דאַרף דעם אומזאַץ-שטייער איבערוואַרפען אויף די פּראָדוצענטען. די דעלעגאַציע האָט אויך דערמאָנט די פראַגע וועגען קרעדיט און נאָך אַ רייה ענינים.

דער מיניסטער האָט צוגעזאָגט צו בעטראַכטען די אַלע פּאָסטולאַטען און זיי נעהמען אין אַכט. ער האָט געבעטען פון צייט-צו-צייט איהם צו אינפאָרמירען וועגען אַלע געשעהענישען און פּאָסטולאַטען פון דער סוחרים-וועלט.

פייערליכער קבלת-פנים אין „בר-כוכבא“ לכבוד זשאַבאָטינסקי'ן.

(-) נעכטען אין אָוונט האָט דער לאָדזער טורן-און ספּאָרט-פעראיין „בר-כוכבא“ אין אייגענעם לאָקאַל (פאָלודניאָוואַ 11) איינגעאָרדנט אַ פייערליכע אויפנאַהמע פערבונדען מיט אַ טורן-דעפילאַדע לכבוד וולאַדימיר זשאַבאָטינסקי'ן.

צו דער פייערונג זענען געקומען עטליכע הונדערט פערזאָן, מיטגלידער פון אַלע ספּאָרט-און שומרים-אָרגאַניזאַציעס מיט זייערע פאָהנער. צווישען די געסט זענען אויך געווען: ד"ר יעקב כהן, ד"ר ווידאַווסקי, אינזשיניער באַרנשטיין ה' סילער, און אַנדערע.

האַלב 9 אין אָוונט האָט דער פאָרזיצער פון „בר כוכבא“ ד"ר פריבולסקי בעגריסט די פייערונג מיט אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט בעגריסט זשאַבאָטינסקי'ן אַלס דעם פאָרקעמפער פון דער פיזישער ענטוויקלונג פון יודישען פאָלק; אַלס דעם העלדישען פערטיידיגער פון דעם יודישען כבוד, שאַפענדיג דעם בעריהמטען זעלבסטשוץ אין אָדעס און ענדליך, אַלס דעם שאַפער פון יודישען לעגיאָן און — דעם מאָדערנעם „בר כוכבא“.

נאָך דעם האָבען די 3 סעקציעס: מענער, פרויען און שווער-אַטלעטען געמאַכט אַ רייה שעהנע עקספּערימענטען, וועלכע האָבען געמאַכט אַ גוטען איינדרוק.

צום סוף האָט גענומען אַ וואָרט וולאַדימיר זשאַבאָטינסקי.

ער האָט אויסגעדריקט זיין צופרידענקייט און אָנערקענונג פאַר דעם, וואָס ער האָט געזעהן. דער כוח פון דער ספּאָרט-יוגענד בעשטעהט אין דעם — האָט זשאַבאָטינסקי געזאָגט — וואָס דאָס, וואָס איהר טוט שווייגענדיג, ווירקט מעהר, ווי הונדערטער רעדעס. דאָס איז די בעסטע אַגיטאַציע פאַר דער פיזישער ענטוויקלונג פון יודישען פאָלק.

נאָך דער רעדע פון זשאַבאָטינסקי, האָבען די שומרים געבויגען די פעהנער און געזונגען „התקוה“ ביי דער מוזיק-בעגלייטונג פון „בר-כוכבא“-אָרקעסטער די סקויטען האָבען נאָך געזונגען עטליכע לידער און אונטער אויסגעשרייען „יחי זשאַבאָטינסקי!“ האָט זשאַבאָטינסקי פערלאָזט דאָס לאָקאַל.

דער הויף פון „בר-כוכבא“ איז די גאַנצע צייט געווען בעלאַגערט מיט מאַסען מענשען.

וול. זשאַבאָטינסקי און זיינע אילוזיעס.
רעפעראַט פון סיים-דעפּוטאַט א. לעווינזאָהן.

ווי מיר ווערן געוואויר אָרדנט די לאָדזער „התאַחדות“ איין אַ רעפעראַט פון סיים-דעפּוטאַט אברהם לעווינזאָהן א. ד. ט. וול. זשאַבאָטינסקי און זיינע אילוזיעס. די לאָדזער ציוניסטישע מאַסע, וואָס האָט געהאַט די מעגליכקייטען צו הערען זשאַבאָטינסקי'ן וועלען יעצט האָבען די מעגליכקייטען צו הערען אַ פּראָמינענטען פאָרשטעהער פון זיינע געגנער.

נייע „בעקוועמליכקייטען“ ביי די טעלעפאָנען.

ווי עס איז שוין פיל מאָל געשריבען געוואָרען, וויל אַלץ נאָך נישט די טעלעפאָנען-געזעלשאַפט רעזיגנירען פון איהר אַלטען פּלאַן — אָוועקצושטעלען פאַר יעדען טעלעפאָן-אַבאָנענט אַ „ליטשניק“ וואָס זאָל איהם קוקען אין מויל אַריין און צעהלען די שמועסען. איצט ווערען מיר געוואויר, אַז דאָס קאָמוניקאַציע מיניסטעריום וואָס האָט שוין געגעבען די הסכמה אויפ'ן ליטשניק סיסטעם, האָט בעלעגט דעם קאָמוניקאַציע-קאָמיטעט דעם אויספיהרליכען פּלאַן פון דער „וויכטיגער“ רעפאָרם. לויט'ן פּלאַן וועט אָבגעשאַפט ווערען דער פעסטער מאָנאַטליכער אָבאָנעמענט; עס ווערט בלויז פעסטגעשטעלט אַ מינימום-אַבצאָהל אין דער הויך פון 48 זלאָטעס אַ קוואַרטאַל. דער דאָזיגער אָבצאָהל וועט דעם אָבאָנענט געבען דאָס רעכט צו גענוסען פון טעלעפאָן 300 מאָל; דאָס הייסט 100 געשפּרעכען אַ מאָנאַט. אויב דער אָבאָנענט וועט האָבען מעהר ווי 300 געשפּרעכען אין פערלויף פונ'ם קוואַרטאַל וועט ער מוזען צוצאָהלען 9 גראָשען פאַר יעדען איבריגען שמועס.

ווען די דאָזיגע „בעקוועמליכקייט“ וועט איינגעפיהרט ווערען איז נאָך נישט גענוי אָנגעוויזען. אַלענפאַלס איז צו זעהן, אַז אונזער קאָמוניקאַציע-מיניסטעריום זאָרגט שטאַרק פאַר קאָמוניקאַציע בעקוועמליכקייטען פון וואַרשאַווער איינוואוינער. אייליגענדיג צו בעגרעניצען די קאָמוניקאַציע דורכ'ן טעלעפאָן איידער עס ווערען פערטיג אַלע איבריגע קאָמוניקאַציע מיטלען. ווי אונטער-גרונד באַהן, עלעקטרישע באַהנען, טראַמוואַי-אויסבעסערונגען א. אַז. וו.

אַרטיסט סטרוגאַטש
קומט קיין לאָדז.

דער בעקאַנטער לאָדזער אַרטיסט סטרוגאַטש, וועלכער איז מיט איניגע וואָכען צוריק אַרויסגעטראָטען פון „אַזאַזעל“, וואו ער האָט געשפּילט פון דער ערשטער צייט אָן, זייט „אַזאַזעל“ האָט עקזיסטירט, האָט די לעצטע עטליכע וואָכען מיט גרויס ערפאָלג געשפּילט אין ווילנא.

מאָרגען קומט ה' סטרוגאַטש צוריק קיין לאָדז. ס'איז מעגליך, אַז ער וועט אויפטרעטען אין היגען יודישען טעאַטער און אויפפיהרען אַ רייה נייע פּיעסען.

דער באַל, אויף וועלכען דאָס גאַנצע יודישע לאָדז האָט זיך געוויילט.

דער גרויסער מאַסקען-באַל פון דער יודישער פּרעסע.

ווי מיר האָבען שוין נעכטען בקיצור מיטגעטיילט, איז דער לאַנג-ערוואַרטעטער און גראַנדיעזער מאַסקען-באַל פון דער יודישער פּרעסע אַדורך מיט אַ ריזיגען ערפאָלג. געקומען איז אַזאַ גרויסער עולם פון אַלע שיכטען און קלאַסען פון דער יודישער בעפעלקערונג, אַז די גרויסע זאַלען פון „אימפּעריאַל“ אויף אַלע שטאָקען און פאָיע'ס זענען געווען איבערפולט.

ס'איז קודם כל ווערט אונטערצושטרייכען דעם צופרידענשטעלענדען פאַקט, אַז נישט קוקענדיג אויף דעם גרויסען און פערשידענאַרטיגען עולם זענען נישט געווען צו פערצייכענען קיין שום אינצידענטען אָדער קאָנפליקטען. יעדער האָט זיך געפונען זיין אָרט און זיין געזעלשאַפט און זיך געוויילט אויף זיין אופן.

אַנ'אימפּאָזאַנטען איינדרוק האָבען געמאַכט די הערליכע דעקאָראַציעס געמאָלען פון די קינסטלער אברהם ווייַנבוים און מאַנע קאַץ. גאָר בעזונדערס האָבען אויסגענומען די טרעפליך-געמאָהלטע שאַרזשען אויף פּרעסע- און ליטעראַטור-טעמעס און קאַריקאַטורען פון לאָדזער זשורנאַליסטען און כלל-טוער, וועלכע זענען מיט געשמאַק און טאַלענט אויסגעפיהרט געוואָרען דורך אברהם ווייַנבוים. אויף די דאָזיגע שאַרזשען און קאַריקאַטורען, וועלכע האָבען פערנומען אַנ'ערך 200 קוו. מעטער אין דער פאָרם פון אַ בונט-קאָלירטער פּאַנאָראַמע, האָבען זיך געזעהען צ. א. די פיגורען פון: רעד. י. אונגער, רעד. לאַזאַר פוקס, דיכטער משה בראָדערזאָן, רעד. האַמבורסקי, רעד. ח. י. ברוסטאָווסקי, ד"ר ל. פּאָלעק, לאַווניק א. יאָעל, ראַטמאַן ביאַלער, ס. פוקס, י. שולמאַן, י. ראָזענבערג, מ עלבוים. אַ. שלעזינגער, דראַגוזשאַנסקי, און פיל אַנדערע.

די דעקאָראַציעס האָבען טאַקע צוגעצויגען אַלעמענס אויפמערקזאַמקייט, בעזונדערס צוליב דעם, וואָס ביי יעדער איינער קאַריקאַטור איז געווען צוגעצייכענט יעדענס קאָמישע זייט און זיינע כאַראַקטעריסטישע אייגענשאַפטען אָדער בעשעפטיגונג.

גאָר לעבעדיג איז געווען מיט די מאַסקעס. צווישען די כאַראַקטעריסטישע מאַסקעס און קאָסטיומען האָבען זיך געזעהען: אַ קאָסטיום צוזאַמענגעשטעלט פון קעפּלעך פון „נייעם פאָלקסבלאַט“ און אַ צווייטער קאָסטיום פון קעפּלעך פון אַלע יודישע צייטונגען אין דער גאַנצער וועלט; ס'האָבען זיך אויך געזעהן קאָסטיומען פון שטרוי, פון קאַרטען און פאַפּיצען. אַ בעזונדערע אויפמערקזאַמקייט האָט אויף זיך געצויגען דאָס קינסטלער-פּאָר'ל אביהם ווייַנבוים מיט זיין פרוי, וועלכע זענען געווען אין הערליכע פּירזשאַמע-קאָסטיומען און טורבאַנען אויף די קעפּ.

אין אַלע זאַלען זענען געווען שעהנע קיאָסקען. דער גרויסער עולם האָט זיך געוויילט אין אַלע זאַלען און ס'איז געווען ממש אַנ'עמי- און אימיגראַציע פון אונטען אַרויף און פון אויבען אַראָפּ.

זעהר גוט איז אַדורך דער פּראָגראַם, וועלכער איז אויסגעפיהרט געוואָרען אין גרויסען זאַל. דער צוזאַמענשטער און לוסטיגער עולם האָט אָפּגעשטעלט אויף אַ קורצע צייט דעם ספּעציפישען מאַסקען באַל-הו-הא און אויסגעהערט אַלעמען. די ראָלע פון קאָנפערענסיע האָט אויף זיך גענומען רעד. ל. פוקס. יוליוס אַדלער האָט מיט אַנ'אונגעהויערן ערפאָלג געזונגען דעם זשורנאַליסטען-טשאַרלסטאָן פון העניך קאָן מיט די ווערטער פון משה בראָדערזאָן. דעם עולם איז, אַפּנים, דער טשאַרלסטאָן שטאַרק געפעלען, ווייל שפּעטער האָט מען שוין דאָ- און- דאָרט געהערט אונטערברומען דעם טשאַרלסטאָן, האַלטענדיג אין דער האַנד די שעהן-געדרוקטע פּראָגראַמען מיט די נאָטען און טעקסט.

מיט הילכיגע אַפּלאָדיסמענטען האָט דער עולם אויפגענומען דעם טשאַרלסטאָן טאַנץ וועלכער איז אויסגעפיהרט געוואָרען דורך פרוי ס. בראָדערזאָן און ה' נעסטעלבערגער.

אַ גוטען איינדרוק האָט אויך געמאַכט דער „גלית שפּיל“ (מאָדערניזירט דורך בראָדער-זינגער און י. שרה'לעס), אויסגעפיהרט אין ספּעציעלע קאָסטיומען און ביי ספּעציעל געמאָלטע דעקאָראַציעס פון דער לאָדזער יודישער טעאַטער-סטודיע. די גאַנצע צייט פון פּראָגראַם איז די ביהנע בעלויכטען געוואָרען פון רעפלעקטאָרען.

אַרום 3 אַ זייגער ביינאַכט זענען איבער די זאַלען פערשפּרייט געוואָרען ספּעציעל-געדרוקטע עקסטראַ-אויסגאַבעס פון די לאָדזער יודישע צייטונגען.

דער פרעהליכער טומעל אין די זאַלען האָט פערהילכט די ראַדיאָ-כוואַליעס פון דעם אויסגעבויטען אַפּאַראַט, אַזוי, אַז די רעדעס האָט מען נישט געקענט הערען. דאַגעגען האָט מען דעם ראַדיאָ געזעהן. ס'האָט זיך ממש געוואָרפען אין די אויגען דער שוואַרצער „שופר“ פון אַנ'ערך 8 מעטער די לענג און די בודקע מיט צייכענונגען פון דעם ראַדיאָ-אַפּאַראַט. אין גרויסען זאַל איז אויך געווען טעטיג די שיס-בודע. דער עולם איז געוואָרען מיליטאַריסטיש געשטימט און געצילט, געשאָסען און גענאָמען פון די געוואונענע פּרעמיעס.

פאַרטאָג האָבען חברה זשורנאַליסטען געכאַפּט אַנ'אמת-יודיש ריקוד'ל, וואָס איז אונטערגעכאַפּט געוואָרען פון גאַנצען עולם.

בכלל האָט דער מאַסקען-באַל פון דער יודישער פּרעסע איבערגעלאָזט אויף אַלעמען אַ גוטען איינדרוק. וואָס ס'איז נוגע דער פרעקווענץ, איז שוין לאַנג אַזאַ גרויסער עולם נישט געווען אויף אַ יודישער פערוויילונג אין לאָדז.

-ם.

ארום דער פטירה פון ראדאשיצער רבי'ן זצ"ל

דער רושם אין ראדאשיץ. — וואס שרייבט דער ראדאשיצער רב. — א געשפרעך פון „נייעם פאלקסבלאט" מיט'ן ממלא מקומו ר' חיים אשר'ל.

ווי האט אויסגעזעהן אין ראדאשיץ.

(פון אונזער שליח)

די מחלוקה אין לאגער פון די ראדאשיצער נעהמט אן שארפערע פארמען. באלד נאך דער ידיעה וועגען דעם, אז די קבורה פון ראדאשיצער רבי זצ"ל קומט פאר אין לאדז האט מען געקאנט בעמערקען, אז דער פירוד צווישען די לאגערן, דאס הייסט פון די, וועלכע האלטען, אז דער נפטר האט געדארפט קומען צו קבורה אין ראדאשיק און פון די, וואס האבען געהאלטען, אז די קבורה האט געמוזט פארקומען אין לאדז, איז געווארען אלץ שארפער. איך בין דעריבער אוועקגעפאהרען קיין ראדאשיק, כדי זיך צו דערוויסען, וואס טענה'ס וועגען דעם גאנצען ענין ראדאשיק אליין.

איך קום קיין ראדאשיק דאנערשטאג אין אוונד.

שוין אין קאנסק בעמערקט מען צווישען די דארטיגע יודען א געוואלדיגע פעראינטערעסירונג מיט דער פראגע פון דער קבורה פון ראדאשיצער רבי. יעדער איינציגער מענש, וועלכער קומט פון לאדז ווערט בעפאלען דורך צעהנדליגער יודען מיט פראגען, ווי ס'האלט מיט דער דין-תורה אין לאדז. און וואס טענה'ט ר' חיים אשר'ל און וואס ר' ישראל יוסף (רעם נפטר'ס ביידע זיהן). עס קאסט מיך פיל מיה ביז איך ענטפער אויף אלע פראגען, זעץ מיך אין א דראזשקע און פאהר קיין ראדאשיק.

אין שטעדטעל קאכט עס ווי אין א ביהנשטאק. מענער און פרויען, בחורים און אפילו קליינע קינדער האבען פערגעסען אין זייערע בעשעפטיגונגען און אלץ אויף דער וועלט. דאס גאנצע שטעדטעל איז איינגעהילט אין טרויער.

— אונזער רבי איז נפטר געווארען, דאס איז דער עלעקטרישער שטראם, וועלכער האט פעראייניגט אלע יודען אין שטעטעל, אהן אונטערשיד פון ריכטונג, קלאס, פארטיי אנגעהעריגקייט אדער חסידישע אנגעהעריגקייט. דער טרויער איז נאך מעהר פערגרעסערט געווארען צוליב דער ידיעה, אז ס'האט אפילו געקענט צוקומען צו א דין-תורה וועגען דעם, צי מ זאל דעם רבי'ן ברענגען קיין ראדאשיק צו קבורה.

די הערשענדע שטימונג האט אפילו אנגעשטעקט די קריסטען פון שטעטעל און זיי אינטערעסירען זיך אויך מיט די אלע ענינים.

איך פאהר אריין מיט מיין דראזשקע אויפ'ן מארק און ווער ארומגעריגעלט דורך א גרויסען עולם און ס'רוקט זיך מיר, אז איך וועל מיך גארנישט קענען פון דארט ארויסבעקומען, א גליק נאר, וואס די יודען האבען נישט געוואוסט, אז איך בין א צייטונגס-מענש...

שווער צו בעשרייבען דעם מאמענט ווען דאס שטעטעל האט זיך דערוואוסט וועגען דעם אויסגאנג פון דער לאדזער דין-תורה. די קרעכצען און וויינען, דאס שרייען איז בייזערען זיך, דער כעס און צארן איז געווען אין לשער. און מ'בעוויזט זיך נישט ארומצוקוקען און 20 יודען, אנגעזעהענע בעלי-בתים זיצען שוין אויף דראזשקעס און מ'פאהרט קיין קאנסק און פון דארט וויל מען ווייטער פאהרען קיין לאדז, כדי בשום אופן נישט צו דערלאזען, אז דער רבי זאל נישט געבראכט ווערען קיין ראדאשיק און נישט רוהען נעבען דעם גרויסען ר' בער און ר' הלל.

און פלוצלינג ווידער א איבעראשונג. א טעלעפאנישע ידיעה, אז דער ראדאשיצער רב, דער עלטסטער זוהן פון נפטר, ר' ישראל יוסף קומט קיין ראדאשיק און ווארט נישט אויף דער לויה אין לאדז. מ'סוד'עט זיך און מ'דערצעהלט נישט געשטויגענע און נישט געפלויגענע מעשיות און מ'ווארט...

אין קאנסק האבען זיך די 20 בעלי-בתים געטראפען מיט'ן ראדאשיצער רב, וועלכער איז געקומען פון לאדז. דער רב האט נישט ערלויבט די חסידים צו פאהרען קיין לאדז מאכען סקאנדאלען און האלט, אז די לויה וועט נישט פארקומען אהן איהם, דעם עלטסטען זוהן פון נפטר.

בעת דער ראדאשיצער רב איז אנגעקומען אהיים האט ער שווער געחלש'ט, מ'האט איהם געמאכט 3 איינשפריצונגען. 3 בייגלכט קומט קיין ראדאשיק מיט אנ'אויטא, דעם רב'ס זוהן קלמן מיט עטליכע חסידים, כדי צו בעוועגען דעם ראדאשיצער רב צו פאהרען קיין לאדז צו דער לויה. די ראדאשיצער יודען, פון וועלכע קיינער איז כמעט די דאנערשטאגדיגע נאכט נישט געשלאפען, האבען אבער נישט געלאזען קיינעם פון די געקומענע צוריקפאהרען, האלטענדיג, אז די „לאדזער" וועלען אזוי-ארום געצוואונגען זיין ארויסצוגעבען דעם נפטר.

אין ערווארטונג פון ידיעות האבען די ראדאשיצער יודען און בעזונדערס דער רב איבערגעלעבט דעם פרייטאג'דיגען טאג. צוויי שעה פאר ליכט צינדען האט א קריסטין געברענגט א „נייעם פאלקסבלאט" פון לאדז און פון דארט איז שוין געווען קלאהר, אז די לויה קומט דאך פאר אין לאדז.

דאן האט זיך אנגעהויבען די אמת'ע ילדות און געוויינען. אלע ראדאשיצער יודען זענען געשטאנען פאר'ן הויז, וואו דער רב וואוינט. דער רב האט זיך אוועקגעזעצט שבעה און איז געזעסען ביז ליכט-צינדען.

נאך קבלת-שבת האט דער עולם געוואונשען ר' ישראל יוסף'ן „מזל טוב, ראדאשיצער רבי" — דאס הייסט, אז דער עולם האלט ר' ישראל-יוסף'ן פאר ראדאשיצער רבי. פרייטאג צו נאכטס און שבת האט הרב ישראל יוסף געפיהרט טיש.

(א צווייטער בריף קומט).

ערקלערונג פון נייעם ראדאשיצער רבי.

די מחלוקה, וואס איז ענטשטאנען צוליב'ן ברענגען צו קבורה דעם נפטר, דעם ראדאשיצער רבי ז"ל אין לאדז, און נישט אין ראדאשיק ווי ס'האט עס געפאדערט דער ראדאשיצער רב, האט אויפגערודערט די חסידישע וועלט און ווערט דארט קאמענטירט אויף פערשידענע אופנים.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם האט אונזער מיטארבייטער געכטען בעזוכט דעם נייעם ראדאשיצער רבי ר' חיים אשר'ל און מיט איהם געהאט א לענגערען געשפרעך.

דער רבי איז אפגעשוואכט און אויסגעמאטערט, זיצט ביי א ספר ארומגערינגעלט פון זיינע מקורבים רבנים. א גאנצען טאג קומען פיל הונדערטער חסידים און פריינד מנחם אבל זיין דעם רבין.

צווישען די בעזוכער זענען אויך געווען דער אלעקסאנדרער רבי, דער בענדינער רב, דער פאביאניצער רב און דער טאמאשאווער רבי. דער רבי רעדט זעהר נישט גערן און וועהניג.

— ווי איהר ווייסט, זענען אייגענטליך קיין מיינונגס-פערשידענהייט וועגען דעם ארט, וואו ס'זאל פארקומען די קבורה נישט געווען צווישען מיר און מיין ברודער. איך בין געווען איינשטימיג, אז דער רצון פונ'ם נפטר זצ"ל איז געווען צו רוהען אין ראדאשיק, מיט זיינע עלטערן. ס'איז געווען א ספק ווי אזוי ס'דארפען אויסגעטייטשט ווערען די ווערטער פונ'ם עדות, וועלכער האט בעשטעטיגט וועגען דעם פאטער'ס אויסדרוק בנוגע לאדז, צי דאס איז נוגע געווען נאר בח"ו, אבער אז אויך אויף נאך דער פטירה.

דער לאדזער ראבינאט האט נישט געקענט זיך דעצידירען און האט דעם ענין איבערגעגעבען דער השגחה, — ערקלערט דער רבי.

דער פסק איז אויסגעפיהרט געווארען דורך א גורל, וואס איז אויסגעפאלען אויף לאדז.

דער אויטאריטעט פון ראבינאט דארף זיין זעהר הויך, ווייל דער ראבינאט היט אפ דאס יודישקייט, און ווען דער ראבינאט האט ארויסגעטראגען זיין פסק, האב איך זיך נישט געגענגעשטעלט. אפילו ווען מ'רעכענט אמאל, אז דער ראבינאט איז נישט גערעכט, מוז מען איהם פאלגען, כדי נישט צו פערמינדערען זיין אויטאריטעט. און ווייטער ווער — קען עס פעסטשטעלען אויף זיכער, אז אזוי און נישט אנדערש דארף עס זיין. איז דאך משה רבינו נישט נקבר געווארען אין דעם זעלבען ארט, וואו זיינע עלטערן. אפשר איז עס א צווייטער רמז.

כ'וואלט אפשר אלס ברודער געוואלט פערטיידיגען, אבער וואלט איך איהם דען געקענט פערענטפערען? און אז כ'וועל נישט מסכים זיין מיט'ן ראבינאט און אננעהמען, אז דער ראבינאט איז נישט אינגאנצען פריי געווען פונ'ם איינפלוס פון דער לאדזער יודישער גמינע, וועט ער שוין זיין פערענטפערט? —

דער רבי רעדט עס נישט בולט אויס, ער מיינט דערמיט דעם פאל, וואס דער עלטערער זוהן פונ'ם נפטר איז אוועקגעפאהרען פון דעם פאטער'ס לויה. דער אינצידענט איז געווען פיינלעך און דער געשפרעך איז דעם רבי'ן נישט ליב, און זיינע מקורבים בעמיהען זיך איבערצופיהר'ען איהם אויף אנ'אנדער טעמע.

דערווייל טיילט מען מיט, אז ס'איז געקומען מנחם אבל זיין דער טאמאשאווער רבי. מיר פערענדיגען אונזער געשפרעך און לאזען פלאץ פאר אנדערע, וואס ווארטען שוין אינ'ם צווייטען צימער.

* * *

נעכטען איז א גרופע ראדאשיצער חסידים אויף אנ'אויטא ארויסגעפאהרען קיין ראדאשיק מנחם אבל זיין דעם ראדאשיצער רבי'ן.

בריף פון ראדאשיצער רב צו די לאדזער יודען.

מיר האבען בעקומען פון ראדאשיצער רב פאלגענדען בריף מיט דער בקשה צו פערעפענטליכען אין „נייעם פאלקסבלאט".

דער בריף איז געשריבען אין העבראיש און דער טעקסט איז פאלגענדער:

בקשה מהרב דראדשיץ לכל בני תורה ויראי ד' דק"ק לאדז.

הנה ידיע לכם שביום ה' ויקהל תיכף לאחר פטירת כ"ק אבי ההרה"ק זצלה"ה, היתי בנמינע אצל הראבינאט והראתי להם שעפדתה"ק מחויב להיות קבירת אבי ההרה"ק בראדשיץ כמבואר ביור"ד סימן שס"ג סעיף א. ב. ואפילו לפנות המת אחר הקבירה מקבר מכובד לבזוי, מותר כדי להניח אותו בתוך משפחתו מחמת שערב לאדם שיהא נח אצל אבותיו, ואפילו אדם מוכר קברו ודרך קברו ומקום הספדו, באים בני משפחתו וקוברים אותו בעל ברחה של לוקח ומחזירין את דמיו כמבואר בבבא בתרא דף ק' ע"ב וכן פוסק המחבר ביו"ד סימן שס"ו סעיף א' וש"ך שם ס"ק ב', ועל כל זאת הראבינאט לא השגיח על מחאתי, ובשאט נפשם, נגד רצוני ציוו להטיל גורל על זה, לכן אבקש מכם שתשאלו את הראבינאט שלכם איך העיזו פניהם להחליט לגזול את אבי הרה"ק זצללה"ה כנגד דתה"ק.

באתי על החתום עש"ק ויקהל תרפ"ז ראדאשיץ. נאום **ישראל יוסף פינקלער** אבדק"ק ראדאשיץ בהרה"ק ר' א"ד זצללה"ה.

דער בריף אין דער יודישער איבערזעצונג לויטעט:

א בקשה פון ראדאשיצער רב צו אלע בני תורה און גאטספארכטיגע פון דער שטאט לאדז.

אזוי ווי עס איז אייך בעוואוסט, אז דאנערשטאג פ' ויקהל, באלד נאך דער פטירה פון מיין פאטער ההרה"ק זצלה"ה, בין איך געווען אין דער גמינע ביים ראבינאט, און דארט האב איך זיי בעוויזען, אז לויט דעם דתה"ק דארף מען דעם נפטר קובר זיין אין ראדאשיק, אזוי ווי ס'ווערט געברענגט אין יו"ד סימן שס"ג סעיף א ב. און אפילו איבערצוטראגען א מת נאך דער קבורה פון א בכבוד'ן קבר אין א בזיון'דיגען — איז אויך מותר, נאר כדי איהם קובר צו זיין צווישען דער משפחה, מחמת ס'איז א מענש ליב, אז ער זאל ליגען ביי זיינע עלטערן, און ווען אפילו איינער פערקויפט זיין קבר, דעם וועג צו זיין קבר, אדער דאס ארט איהם מספיד צו זיין, דאך מעג זיין משפחה איהם קובר זיין געגען ווילען פון קויפער אין דעם זעלבען קבר און יענעם צוריקגעבען דאס געלד, אזוי ווי ס'ווערט געברענגט אין בבא בתרא דף ק ע"ב און אזוי פסק'נט דער מחבר אין יו"ד סימן שס"ו סעיף א. וש"ך שם ס"ק ב. און טראץ דעם האט דער ראבינאט נישט געלעגט קיין אכט אויף מיין פראטעסט און געגען מיין ווילען געהייסען גורל ווארפען.

איך בעט אייך דערום צו פרעגען דעם ראבינאט, ווי אזוי האבען זיי געקאנט מעיז פנים זיין, צו בעשליסען אוועק צו גזל'ען מיין פאטער הרה"ק זצלה"ה געגען דין פון דער הייליגער תורה?

(אונטערשריפט)

ערקלערונג פון רבנים.

(א בריף אין רעדאקציע).

אין דער היגער פרעסע זענען געדרוקט געווארען נאטיצען, דאס וועגען די קבורה פון ראדאשיצער רבי'ן זצ"ל איז געווען א מיינונגס-פערשידענהייט צווישען ביידע ברידער. די זוהן פון רבי'ן זצ"ל. מיר אונטערגעשריבענע לייקענען עס קאטעגאריש אפ ריכטיג איז, אז ביידע ברידער, אזוי דער ראדאשיצער רב ר' ישראל יוסף שליט"א און אזוי דער יונגערער ברודער הרב ר' חיים אשר שליט"א, האבען געפאדערט דאס דער צדיק, זייער פאטער. דער רבי זצ"ל, זאל נקבר ווערען נעבען זיינע עלטערן אין ראדאשיק. ווארום ווען דער ראבינאט האט אין דער גמינע בעהאנדעלט די פראגע מכח דעם עדות, וואס האט נאכגעזאגט ווערטער פון רבי'ן זצ"ל, אז עס איז איהם ניחא צו זיין אין לאדז ביי זיינע גוטע פריינד, האט הרב ר' חיים אשר שליט"א ארויסגעזאגט זיין מיינונג, אז דאס האט נאר געהאט א בעדייטונג צו זיין אין לאדז בחייו אבער נאך דער פטירה, איז געוויס געווען זיין רצון נקבר צו ווערען בקברות אבותיו, אזוי ווי עס שטעהט „ושכבתי עם אבותי". שטיצענדיג דערמיט די פאדערונג פון עלטערען ברודער, דעם ראדאשיצער רב שליט"א.

דער ראבינאט פון זיין זייט, האט אויסגעפינען אויפצווייזען דעם אמת'ן רצון פון צדיק זצ"ל דורך א גורל, וואס גורל איז א הימליש משפט, און אנגענומען א בעשלוס דאס דער גורל זאל זיין דער דעצידירענדער פאקט.

דאן און נאר דאס האט געצוואונגען דעם הרב ר' חיים אשר שליט"א נישט ארויסצוטרעטען געגען ראבינאט, ווייל אין זייער כבוד הענגט אב דער גאנצער כבוד תורתינו הקדושה, און אויך נישט געקענט זאגען קיין ווארט געגען א גורל דען דער פסוק זאגט בחיק יוטל הגורל ומד' משפטו יצא, ד. ה. גורל איז א הימעל-משפט.

דאס זעלבע האט ער זיך אויסגעדריקט אין זיין קורצען הספד, און געפינען דערויף אנ'ערקלערונג, אז עס איז געווען א רצון-עליון, דער גרויסער צדיק זאל נקבר ווערען אין לאדז, מכפר צו זיין אויף די זינד פון חילול-שבת, וואס איז כעובד עבודה-זרה.

אזוי געפינען מיר ביי משה רבינו ע"ה, אז ער איז נישט נקבר געווארען אין א"י נעבען זיינע עלטערן, נאר קעגען בית פעור, מכפר צו זיין אויף די זינד פון עבודה זרה, זאגענדיג דאביי, אז ער, הרב ר' חיים אשר שליט"א פערהאפט, דאס בזכות שמירת שבת וועט דער הייליגער נפטר זצ"ל זיין א גרויסע שמירה פאר די גאנצע שטאט לאדז. עס וועט מקויים ווערען דער פסוק וגנותי על העיר למעני ולמען „דוד" עבדי.

גלייכצייטיג ערקלערען מיר, אז ידיעות וועגען דער פערזענליכקייט פון רדאשיצער רב שליט"א, ווי טלית, קיטל, לערן-טישעל, איז אלעס שקר גמור.

מיט אכטונג

אדמו"ר מלודז הרב ר' יוסף ברוך גוטשאל,
הרב מזארנוב הרב ר' יחזקאל גאטשאל
הרב מסטערצוב ר' משה אייבשיץ
הרב מקאמינסק ר' ראובן יששכר ירחמיאל רבינוביץ
הרב מיעזוב ר' יששכר יוסף אלפס.

Dr. H. SPIRA-BORNSTEINOWA

Cegielniana 4

טעלעפאן 34-90.

ספעציאליטעט: אקושער און פרויען-קראנקהייטען.

נעמט אן פון 3—6 נאכמיטאג.

אפעלאציע וועגעז די גאסטי-נינער אונרוהעז.

דעם פערגאנגענעם פרייטאג איז דאס ווארשאווער אפעלאציע-געריכט צוגע-טרעטען צום בעטראכטען די אפעלאציע וועגען די גאסטינינער אונרוהען, וואס זענען זיינער צייט פארגעקומען.

די דעמאלסדיגע אונרוהען האבען זיך אנגעהויבען צוליב א קלייניקייט: די קריסטין קאמאראווסקא האט אויפ'ן גאס פערקויפט היהנער. דער פאליציאנט ווילאנד האט אויפמערקזאם געמאכט דער היהנער-פערקויפערין, אז דא איז נישט ערלויבט דער דאזיגער פערקויף און געהייסען אוועקגעהן. זי האט אבער נישט געפאלגט און דער פאליציאנט האט זי גענומען פיהרען אין קאמיסאריאט. קאמאראווסקא האט זיך א ווארף-גע-טון אויף דער ערד און געמאכט א גע-וואלד, אז מ'האט זי דער'הרג'עט. צו הילף דער קאמאראווסקא זענען אנגעקו-מען די איבעריגע פושעקופקעס, וועלכע האבען דעם געוואלד פערגרעסערט און בעפאלען דעם פאליציאנט ווילאנד. דער לעצטער, זעהענדיג, אז עס איז שלעכט, איז אנטלאפען אין דער פאלי-ציי-קאמענדע. א גרויסער המון, גע-העצט דורך אגיטאטארען, האט זיך גע-שטעלט פאר דער ארטיגער פאליציי-קאמענדע און געפאדערט ארויסצוגעבען דעם פאליציאנט ווילאנד.

אויף דער פאדערונג פון דער פאלי-ציי זיך פונאנדערצוגעהן זענען פון המון געפאלען איינצעלנע שאסען. דאן האט די פאליציי עטליכע מאל אויסגעשאסען אין לופט און ווען דאס האט אויך נישט געהאלפען, האט די פאליציי אויס-געשאסען אין המון און עס זענען גע-פאלען עטליכע דער'הרג'עטע און פער-וואונדעטע. דער אנגעקומענער פאליציי פון פלאצק און קוטנע האט זיך ערשט איינגעגעבען פונאנדערצוטרייבען דעם המון.

עס זענען ארעסטירט געווארען עט-ליכע צעהנדליג פערזאן, מענער און פרויען, און דאס פלאצקער קרייז-געריכט האט איינינע פער'משפט צו 3 יאהר שווערע תפיסה און די איבריגע צו 6 מאנאטען תפיסה.

די פער'משפט'ע אין דער צאהל פון 30 פערזאן, האבען אפעלירט, און די לעצטע צוויי טעג האט דאס ווארשא-ווער אפעלאציע-געריכט בעטראכט די אפעלאציע.

עס זענען אויסגעהערט געווארען א רייהע עדות און פרייטאג 9 א זייגער אווענד איז ארויסגעטראגען געווארען דער אורטייל, לויט וועלכען זעקס פון די פער'משפט'ע זענען געווארען אינ-גאנצען פריי־געשפראכען, לגבי איינינע איז די שטראף געווארען פערקלענערט און געגען דעם גרעסטען טייל פון די פעראורטיילטע איז דער פסק פון דער ערשטער אינסטאנץ געווארען בעשטע-טיגט

טעאטער „סקאלא“, ציגעל-גאס 18.

גאסטראלען פון בעריהמטען ארטיסט

יוליוס אדלער

צוזאמען מיט זיין אויסגעצייכענטען אנסאמבל. פרויען: הדסה, האליטש, רענינא, סאלאמאן, פאדערמאן, שייעוויטש. מענער: האמבורגער, כאוי, קורץ, קאן, קראנק, שטאקפעדער, ראטשייז און אנדערע.

היינט, מאנטאג, דעם 28. פעברואר, 8.30 אין אווענד — נרויסע

פאפולערע פארשטעלונג

צו בילינע פרייזען אויפ'ן אלגעמיינעם פערלאנג די בעוואוסטע טראגעדיע פון ערנסט טאללער

„הינקעמאן“

הויפט-ראל „הינקעמאן“ — יוליוס אדלער.

בילעטען אין קאסע פון טעאטער „סקאלא“. אימפרעס.: א. שטאכפעדער.

אנאנס! די קומענדיגע פארשטעלונג קומט פאר פרייטאג, דעם 4. מערץ.

יודישע נייעס.

יודישער ארדען אין אמעריקא פייערט 40-יעהריגען יובילעי.

ניו-יארק, (יט"א) דער ארדען „בני-ברית“ האט דא נישט לאנג גע-פייערט דעם 40-יעהריגען יובילעי פון זיין עקזיסטענץ.

דער דאזיגער ארדען איז געגרינדעט געווארען דעם 17-טען פעברואר, 1887 אין ניו-יארק, אויף א פערזאמלונג פון עטליכע פערזאן. אין משך פון די 40 יאהר צייט פון זיין עקזיסטענץ האט דער ארדען זיך ענטוויקעלט און צעהלט איצט 600 אפטיילונגען און 29 פערשי-דענע שטעט פון אמעריקא מיט א מיט-גלידערשאפט פון לערך 100,000 פערזאן. דער גרויס-מייסטער פון ארדען איז איצט ריכטער הארטמאן.

די לאגע אויפ'ן האנדעלס-מארק אין תל-אביב פערבעסערט זיך.

תל-אביב, (יט"א) דער „פאלע-סטיין ביולעטין“ טיילט מיט, אז די לא-גע אויפ'ן האנדעלס-מארק אין תל-אביב האט זיך לעצטענס בעדייטענד פערבע-סערט. עס האט זיך פערשטארקט די נאכפראגע אויף פערשידענע סחורות ספעציעל אויף בוי-מאטעריאלען.

אלטער פינסקער בית-המדרש פערוואנדעלט אין א ספארט-קלוב.

מינסק, (י. ט. א.) דער אלטער בית המדרש איז פערוואנדעלט געווארען אין א ספארט-קלוב עס איז דארט איינגע-ארדנעט געווארען אויך א לעזע-זאל, ביבליאטעק און א. וו.

כינעזישער דיפלאמאט חתונה געהאט מיט א יודיש מיידעל.

ריגע, (י. ט. א.) דא איז פארגעקו-מען א פערלאבונג פון ערשטען סעקרע-טאר פון דער היגער כינעזישער גע-זאנדשאפט קענגינטאן מיט דער יודי-דישער פרייליין דיקסמאן. קינגינטאן איז א זוהן פון געוו. כינעזישען געזאנדטען אין בערלין און רעכענט זיך פאר א פע-היגען דיפלאמאט, עס איז מעגליך, אז גאר אינגיכען זאל ער בעשטימט ווע-רען אלס געזאנדטען אין ריגע אנשטאט דעם פיזאיצעיגען, וועלכער ווערט אב-גערופען.

H. LUBICZ

צענעלניאנא 43, טעל. 32-41

ספעציאליסט פאר הויט, וענערישע און מע-נער-שוואכע קראנקהייטען

המלגנג מיט קווארץ-לאמפען (האר-אויספאל)

נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד

יודידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט“ ענטווארטען אויף יודידישע אנפראגען, וואס ווערען צוגעשיקט נאר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן.

יודידישע אפטיילונג

פון „נייעם פאלקסבלאט“

בהם דערלאנגען אן'אנפראגע אויף א יודידישע עצה דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן פון דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט אריינגע-געבען. אויף אנפראגען אהן קופאן וועט מען ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 28. פעברואר 1927.

5005 א. וו.

5006 שניידער י.ל. דרעווגאווסקא.

5007 א לעזער פון וואלבארסקא.

5008 ל. ד.

5009 א. ה. פון פון פיעטערקאווער.

5010 ווידאווסקי פון פל. וואל-נאשמשי.

5011 I. H. S. אברהם.

5012 הענעך שאטאן.

וועגען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט אין רעדאקציע טעגליך פון 3 ביז 4 נאכמיטאג, מיטברענגענדיג די צייטונג.

5013 באליסק.

מען מוז אייך אומבעדינגט צושיקען אנ'אפשריפט פון ווירא̈ק, פון דאמאלסט אן האט איהר צייט אין משך פון 2 וואכען צו מאכען אנ'אפעלאציע. לויט'ן ארט. 136 פון אוסטאוו וועגען דער ציוויל פראצעדור קאן א חוב אויפ'ן סמך פון א פראטעסטירטען וועקסעל נישט פונאנדערגעלעגט ווערען אויף ראטעס.

5014 א לעזער פון וואלבארסקא.

אויב עס איז נישט מעהר געקומען ווי איין ליציטאנט אויף דער ליציטאציע, קאן די ליציטאציע בעטראכט ווערען פאר נישט פארגעקומען, אויב דער איינציגער ליציטאנט לעגט נישט פאר קיין העכערע סומע פון דער אפגע-שאצטע.

5015 ל. ל.

אזוי ווי די חתונה איז נישט געווען קיין לעגאלע וועט זיך דאס געריכט מיט דעם ענין נישט פאר'נעהמען.

בכלל ווערט די רעכט צו פערשרייבען אין ציוויל-שטאנד-אמט א חתונה אדער געבורט קיינמאל נישט פערעל-טערט.

5016 א געטרייער לעזער פון גדאנסקא.

אויב איהר האט דעם לאקאל באלד געדינגען אויף א וואוינונג, דארפט איהר צאהלען דירה-געלד לויט'ן פראצענט-פוס פון דער קאט. A, וואס בעטרעפט ביי 210 רובל גרונד דירה-געלד 68 זל. 48 גר. א קווארטעל שוין מיט די אויס-גאבען.

5017 א לעזער פון קאנסט. 72

ווען די 1904-רער וועלען בעפרייט ווערען ווייסען מיר נאך נישט גענוי, נאר ווארשיינליך אין קורצען.

5018 י. טשענסטאכאווסקי.

דער אומשטאנד, צו דער פראצעס האט געקאנט פארקומען אויך אהן די ארויסגערופענע עדות, אדער נישט איז נישט קיין מאטיוו צו דער קאסאציע פון ווירא̈ק.

5019 ב. ב—ן.

לויט'ן ארט. 3681 פון אוסטאוו וועגען דער שטראף-פראצעדור קאן די אויספארשונגס-מאכט יא אונטערזוכען און איבערנעהמען די קארעספאנדענץ, וואס איז אדרעסירט צום אנגעקלאגטען. דער אויספארשונגס-ריכטער האט אבער נישט קיין רעכט עס אליין צו טון נאר ער מוז דערויף האבען אנ'ערלויבניש פון קרייז-געריכט.

5020 פרושעדעצקי.

אויב אין מאמענט, ווען איהר האט זיך אריינגעצויגען אין דער וואוינונג איז דארט קיין עלעקטרישע אינסטאלא-ציע נישט געווען און מיט'ן הויזווירט האט איהר זיך אויך נישט פערטראגען, אז דאס זאל ווערען איינגעארדענט, קאנט איהר איצט נישט צווינגען דעם הויזווירט, אז ער זאל אויך לאזען אריינ-ציהען עלעקטריע, דאס וואס אין גאנ-צען הויז איז יא אריינגעצויגען געווא-רען דורכן ווירט ענדערט נישט די לאגע.

Dr. med.

EYCHNER Jakób

Aleja 1-go Maja 16, Tel. 11-24

אינערליכע- און קינדער-קראנקהייטען.

נעמט אן פון 6—7, זונטאג פון 3—4.

די, וועלכע אזעוו האט פערראטען.

לויט די זכרונות פון באריס סאווינקאוו.

(21

די פראגע איז ווירקליך געווען זעהר א וויכטיגע. אבער מיר האבען וועגען דעם קיינמאל נישט גערעדט.

— אויב מען וועט בעשליסען, אז מען מעג — האט קאליאעוו מיר גע-זאגט — וועל איך זיך אונטערווארפען דעם בעשלוס און וועל ווארפען די באמבע אין דער קארעטע, ווען זיי וועלען פאהרען צוריק פון דעם טעא-טער...

— ניין דאס דארף מען נישט — האב איך געענטפערט — א פרוי מיט אונ-שולדיגע קינדער דארף מען נישט דער'-הרג'ענען.

אין דער צייט, ווען מיר האבען גע-רעדט, איז אנגעקומען קוליקאווסקי. ער האט פון דערווייטענס געזעהען ווי קא-ליאעוו האט דורכגעלאזען די קארעטע און עס האט זיך נישט דערהערט קיין קראך, האט ער געמיינט, אז דער אנ-פאל האט זיך נישט איינגעגעבען און אז קאליאעוו איז שוין אודאי ארעס-טירט.

רעדענדיג אזוי איז מיר איינגעפא-לען, אז עס קען דאך זיין, אז קאליאעוו האט געהאט א טעות און אז עס איז זעהר מעגליך, אז דער גרויספירשט אליין איז אין דער קארעטע גאר נישט געפאהרען.

האבען מיר בעשלאסען דאס אויס-צוגעפינען, און עס איז געבליבען, אז קאליאעוו זאל צוגעהן צום טעאטער און זיך גוט צוקוקען צו דער קארעטע.

איך אליין בין צוגעגאנגען צו דער קאסע, אבער קיין בילעטען האט מען שוין דארט מעהר נישט געקענט קריגען. באלד איז צו מיר צוגעלאפען א ספע-קולאנט און פערהאנדלענדיג מיט איהם וועגען דעם פרייז פון א בילעט, האב איך אויסגעפונען, אז קאליאעוו איז טאקי געווען גערעכט; אז דער גרויס-פירשט און די גרויס-פירשטין זענען געקומען אין טעאטער אין איין קא-רעטע.

ווייטער א ביסעל פונ'ם טעאטער האב איך זיך געטראפען מיט קאליאעוו'ן און מיט קוליקאווסקי'ן, און עס איז ביי אונז געבליבען, אז מיר זאלען דאך ווארטען ביז'ן סוף פון דער פארשטעלונג. אפשר וועט זיך גראד מאכען אזוי, אז דער גרויס-פירשט און די גרויס-פירשטין וועלען פאהרען אהיים בעזונדער.

מיט אמאל האבען מיר דערהערט ווי קוליקאווסקי האט זיך אפגעשטעלט. מיר האבען זיך אומגעקוקט און דערזעהן ווי ער האט זיך אנגעשפארט אן די שטאכע-טען. מיר האט זיך אויסגעוויזען, אז אט-אט וועט ער אומפאלען. בין איך צוגעגאנגען צו איהם, און ווען ער האט מיך דערזעהן, האט ער געזאגט שטיל, קוים וואס מען האט געהערט:

— נעהמט צו ביי מיר די באמבע פון די הענד... אט באלד וועט זי ארויס-פאלען.

איך האב ביי איהם צוגענומען די באמבע. ער איז לאנג געשטאנען און זיך פונ'ם ארט נישט גערוהרט. מען האט געזעהן ווי ער איז שוואך, ווי די כוחות געהן איהם אויס.

אלע דריי האבען מיר זיך אזוי לאנג ארומגעבלאנקעט איבער די גאסען פון דער שטאט, ביז מיר זענען אנגעקומען צום ברעג פונ'ם מאסקווער טייך. קא-ליאעוו איז, א פערזארגטער, געגאנגען נעבען מיר, דעם קאפ ארונטערגעלאזט, די באמבע אין דער האנד. קוליקאווסקי איז אונז נאכגעגאנגען.

נאך דער פארשטעלונג איז קאליאעוו צוגעגאנגען צום טעאטער און זיך אוועקגעשטעלט נישט ווייט פון דער קארעטע.

דער גרויס-פירשט איז ארויסגעקומען, אבער אלץ נישט אליין, נאר מיט זיין פרוי און אויך מיט די קינדער פונ'ם גרויס-פירשט פאוועל.

— קיין קינדער קען איך נישט דער'-הרג'ענען! — האט מיר קאליאעוו גע-זאגט נאכדעם און ער האט מיר אפגע-געבען די באמבע.

צוועלף א זייגער ביינאכט האב איך זיך געטראפען מיט דארא ברילינאנט און האב איהר אוועקגעגעבען ביידע באמ-בעס צו בעהאלטען.

איך האב איהר דערצעהלט אלע איינ-צעלהייטען און זי האט זיך אויפמערק-זאם און שטיל צוגעהערט צו יעדען ווארט, וואס איך האב ארויסגערעדט. ווען איך האב בעענדיגט, האב איך זי געפרעגט וואס זי דענקט וועגען דעם, וואס קאליאעוו האט נישט געוואלט ווארפען די באמבע איבער דעם וואס א פרוי און קינדער זענען געזעסען אין דער קארעטע. האט זי אראפגעלאזט די אויגען און געענטפערט:

— דער — „פאעט“ האט געהאנדעלט אזוי ווי ער האט געדארפט האנדלען.

קאליאעוו און קוליקאווסקי האבען ביי זיך נישט געהאט קיין פאספארטען, ווייל זיי האבען זיי איבערגעלאזט אין די טשעמאדאנעס אויפ'ן וואקזאל. די קוויטאנציע פונ'ם באגאזש איז געווען ביי מיר. געהן נאכ'ן באגאזש צום וואקזאל האט מען נישט געקענט, ווייל עס איז שוין געווען צו-שפעט און אוועקפאהרען פון מאסקווע האט מען אויך נישט געקענט, ווייל עס זענען שוין קיין באהנען נישט געגאנגען, און איבער דעם האבען זיי ביידע געמוזט נעכטיגען אין גאס.

און דא ברענט דער פראסט, אז עס איז א שרעק.

איך בין געווען אנגעטון ווי א פריץ, און זיי — ווי פשוט'ע פויערים און דאס אליין האט געקענט ארויסציהען א חשד. קוליקאווסקי איז געווען אזוי דער-פרוירען, אז ער האט זיך קוים אויף די פיס געהאלטען.

די שענקען זענען שוין געווען פער-מאכט, האב איך זיך אנגענומען מיט מוט און בין מיט זיי אריין אין דעם שעהנעם רעסטאראן „די רויז פון די אלפען-בערג“. איך — אנגעטון ווי א פריץ, און זיי — אנגעטון ווי פויערים.

דער קעלנער האט דאס דערזעהן, האט ער אונז נישט געוואלט אריינלא-זען, האב איך צוגערופען דעם הויפט-פערוואלטער און ערשט דאן האט מען אונז געגעבען א בעזונדערן קאבינעט און מיר האבען זיך אוועקגעזעצט ווי היימישע מענשען.

(פארטזעצונג קומט)

יובילײ-פייערונג לכבוד לוסיען וואלף

(קארעספאנדענץ פון לאנדאן צום „נייעם פאלקסבלאט").

די יודישע היסטארישע געזעלשאפט אין לאנדאן האט איינגעארדענט א יובילײ-פייערונג לכבוד דעם 70-יעהריגען געבורטס-טאג פון גרינדער און פארזיצער פון דער געזעלשאפט. דעם בעקאנטען יודישען פאליטיקער לוסיען וואלף.

אין דער פייערונג האבען זיך בעטייליגט פיל בעקאנטע יודישע פערזענליכקייטען, פארזיצער איז געווען דער ב. נציב העליון אין ארץ-ישראל סער הערבערט סעמיועל. אין זיין ערעפענונגס-רעדע האט סער סעמיועל געשילדערט די גרויסע פערדינסטען פון לוסיען וואלף אלס זשורנאליסט, פובליציסט, ארכעאלאג, היסטאריקער און איבערהויפט, אלס יודישער פאליטיקער, וועלכער האט פערטיידיגט די רעכט פון די יודען אויף דער גאנצער וועלט בעת דער פרידענס קאנפערענץ אין ווערסאל. זיין ערפאלג האט לוסיען וואלף צו פערדאנקען דעם צוטרוי, וואס ער וועקט ביי אלע, מיט וועמען ער קומט אין בעריהרונג. א דאנק זיין איינפלוס און פעהיגקייטען זענען בעשלאסען געווארען די מינדערהייטס-טראקטאטען, וואס האבען די אויפגאבע צו פערטיידיגען די אינטערעסען פון די יודען אין צענטראל און מזרח אייראפא. סער סעמיועל האט אויך אנגעוויזען אויף די גרויסע פערדינסטען פון לוסיען וואלף פאר'ן ענגלישען יודענטום און זיין טעטיגקייט אלס סעקרעטאר פון ועד-הקהלות אין ענגלאנד.

מיט רעדעס וועגען דער פערדינסט-פולער טעטיגקייט. פון יובילאר זענען אויך ארויסגעטרעטען וויקאנט בארנהעם, הערלד, קאקס, דעפוטאט פיינבורג, הרב הכולל הערץ און הרב ד"ר גאסטער.

בעגריסט דורך שטורמישע אוואציעס האט גענומען א ווארט דער בעל היובל לוסיען וואלף. דער יובילאר האט געדאנקט פאר'ן כבוד, וואס מען האט איהם פערשאפט און האט זיך ספעציעל אפגעשטעלט אויף זיין טעטיגקייט בעת דער שלום קאנפערענץ. די פאציפיקאציע פון אייראפא האט ה' לוסיען וואלף געהאלטען פאר די וויכטיגסטע אויפגאבע פון ענגלישען יודענטום. א דאנק די מינדערהייטס טראקטאטען איז ערשטענס, דערגרייכט געווארען די רעכטליכע עמאנציפאציע פון די אונטערדריקטע מינדערהייטען אין מזרח אייראפא. צווייטענס, איז קאריגירט געווארען דער אלטער דעמאקראטישער פרינציפ פון גלייכבערעכטיגונג פאר אלע רעליגיעזע און שפראכליכע מינדערהייטען און דריטענס האט, דער פעלקער-בונד איבערגענומען די אויפזיכט אויף דער פערווירקליכונג פון די מינדערהייטס-טראקטאטען און עס איז געשאפען געווארען א געהעריגע עקזעקוציע-פראצעדור. נישט קוקענדיג אויף די שארפע פראטעסטען, איז אין יאהר 1919 געשאפען געווארען די „קאמיסיע פ"ר די נייע מלוכות", וואס האט אויסגעארבייט די מינדערהייטס טראקטאטען. די ענגליש - יודישע דעלעגאציע האט אייגענטליך געגעבען די איניציאטיוו צו שאפען די דאזיגע קאמיסיע און האט מיטגעווירקט מיט איהרע ארבייטען.

געדענקענדיג וועגען דער פרוכטלאזיגקייט פון בערלינער טראקטאט אין בעצוג צו די רומענישע יודען האט מען זיך בעמיהט צו בעקומען די גאראנטיע פון פעלקער-בונד פאר די מינדערהייטס-טראקטאטען. דאס איז געווען א גרויסער שריט פאראויס אין דער פראגע. עס האט זיך געהאנדעלט וועגען שאפען א שטענדיגען שלום צווישען דער מעהרהייט און די מינדערהייטען, וואס זאל זיך שטיצען אויף א געמיינזאמען מלוכה-אינטערעס און געמיינזאמען פאטריאטיזם. די מינדערהייטען דארפען נישט בעהערשט ווערען דורך קעמפערישע און ספעראראטיסטישע טענדענצען.

דער יובילאר האט בעקומען העכער הונדערט גראטולאציע-דעפעשען פון אלע עקען וועלט. צווישען אנדערע איז אנגעקומען א דעפעשע פון ראמזיי מאק דאנאלד, וועלכער דריקט אויס זיין גרויס אנערקענונג פאר לוסיען וואלף'ס טעטיגקייט. גראטולאציעס האבען אויך צוגעשיקט אנדערע בעקאנטע פערזענליכקייטען, ווי קאלבאן, סאקאלאוו א. א.

י. ט. א.

פארד'ס דאקטאר, אדוואקאט, ארכיטעקט און גייסטיגער בעל-יועץ זענען אלע יודען.

ניו-יארק. (י. ט. א.) דער מיטגליד פון קאנגרעס בלום האט אין א רעדע, וואס ער האט געהאלטען אטאקירט דעם בעקאנטען אויטאמאביל-קעניג הענרי פארד פאר די העצעס, וואס ער טרייבט געגען יודען.

קאנגרעסמאן בלום האט צווישען אנדערען ערקלערט, אז פארד אליין גלויבט נישט אין די העצעס, וואס ער טרייבט. אין דער צייט וואס פארד רעדט אויף יודען אלדאס בייז בענוצט ער יודען אלס זיינע העלפער. דר. טשארלס בראן א יוד, איז די פערזאן וועמען פארד טרויט אן זיין געזונד, אלבערט קאהן, א יוד, איז פארד'ס ארכיטעקט. זיין אדוואקאט איז דער יוד הערי האפמאן און זיין גייסטיגער ראט-געבער, וואס דארף אכטונג געבן אויף פארד'ס עולם-הבא, איז דער רב פרענקלין. אין זיין גאנצער טעטיגקייט ווערט פארד געפיהרט פון יודען.

יודישער סוחר גיט אוועק 100,000 דאללאר זיינע אנגעשטעלטע.

ניו-יארק. (י. ט. א.) דער יודישער סוחר אלבערט לעווינסאן, איינער פון די שותפים פון גרעסטען ווארען-הויז אין דער שטאט אאקלענד, האט אוועקגעגעבען 100,000 דאללאר 72 פון זיינע אנגעשטעלטע, וועלכע ארבייטען אין דער פירמע העכער 10 יאהר צייט. די דאזיגע מתנה האט לעווינסאן געמאכט בעת ער איז ארויסגעטרעטען פון געשעפט.

נאך 20 יאהר פער'משפט דעם מערדער.

(ענדע פון דער 1-טע זייט).

אין זשיכלין. לעווקאוויטש האט דערצעהלט קאלסקי'ן, אז דוד גראס, דער מערדער פון דער פאמיליע ברייטשטיין האט חתונה געהאט מיט א לאדזער אלמנה און וואוינט אין לאדז גופא אויף פייפער-גאס 9. קאלסקי האט נישט געוואלט גלויבען און איז אוועק צו זיינס א בעקאנטען אויף פייפער-גאס 11 צו א געוויסען ישראל קאטאוויצער און רעדענדיג מכלומר'שט וועגען שידוך זאכען האט ער זיך איבערצייגט, אז דוד גראס וואוינט טאקי אויף פייפער-גאס 9, א חוץ דעם האט זיך קאלסקי איבערצייגט וועגען דעם אין אדרעס-ביורא.

קאלסקי איז אוועק אין לאדזער אויספארשונגס-אמט און דערצעהלט וועגען זיין ענטדעקונג. דוד גראס איז גלייך ארעסטירט געווארען. צומארגענס איז ער אבער בעפרייט געווארען. דער אויספארשונגס-אמט האט נישט געפונען קיין גענוגענדע בעווייזען צו בעשולדיגען גראס'ן, ווייל קיין איין געליטענער איז נישט אויפ'ן ארט.

קאלסקי האט אבער נישט גערוהט, האט זיך דערוואוסט דעם אדרעס פון דעם קאליקע ברייטשטיין אין מאנטשעסטער. קאלסקי'ן האט זיך איינגעגעבען צו בעקומען א פאטאגראפיע פון דוד גראס, ער האט זי אהינגעשיקט קיין מאנטשעסטער און אויף דער פאטאגראפיע האט ברייטשטיין בעשטעטיגט, אז דאס איז טאקי דער מערדער פון זיין פאמיליע, די ערקלעהרונג פון ברייטשטיין איז געווען בעשטעטיגט דורך דעם פוילישען קאנסול אין ענגלאנד א חוץ דעם האט קאלסקי ארויסבעקומען די דאקומענטען פון דער אלטער אויספארשונג אין קוטנא און דאס אלץ צוגעשטעלט דעם לאדזער אויספארשונגס-אמט. אויפ'ן גרונד פון די מאטעריאלען איז פארגעקומען א קאנפראנטאציע צווישען קאלסקי'ן און גראס'ן און גראס איז ארעסטירט געווארען און אפגעשיקט געווארען קיין קוטנע".

דאס דאזיגע עדות זאגען פון קאלסקי'ן האט געמאכט אן אומגעהויערען איינדרוק אויפ'ן געריכט.

די ווייטערדיגע עדות:

דער קריסטליכער קאוואל לעוואנדאווסקי דערצעהלט קאטעגאריש, אז גראס איז אין דער נאכט פון מארד יא געווען אין זשיכלין. ווייטער דערצעהלען די פוהרמאנעס פון קוטנע, אז זיי האבען נאכ'ן מארד געזעהען גראס'ן לויפען צו דער באהן.

די עדות מצד די אנגעקלאגטע און אדוואקאט וואנסאוויטש האבען געפרובט צו דערוויזען, אז גראס איז בעת'ן מארד געווען אין דארף גנאיני.

נאך א בעראטונג פון אנדערטהאלבען שעה האט דאס געריכט אנערקענט גראס'ן פאר שולדיג אין אויספיהרען דעם מארד איבער דער פאמיליע ברייטשטיין און ווערט פערמשפט צו 12 יאהר תפיסה, גראס איז געשמידט געווארען אין קייטען און אפגעפיהרט געווארען אין טורמע.

א געזעץ-פראיעקט וועגען אריינלאזען עמיגראנטען אין אויסערגעוועהנליכע פאלען.

וואשינגטאן, (יט"א) קאנגרעסמאן סאבאט האט אריינגעטראגען אין קאנגרעס א געזעץ-פראיעקט, וואס לעגט פאר אריינצולאזען עמיגראנטען אין אויסערגעוועהנליכע פאלען. אויב זיי האבען נישט בעקומען א וויזע צוליב דעם, וואס די קוואטא איז שוין אויסגעשעפט געווארען. דער געזעץ-פראיעקט זעהט פאר, אז אזעלכע עמיגראנטען זאלען אריינגעלאזט ווערען לויט א ספעציעלער ערלויבניש פון אימיגראציע-אמט און וועלכער דארף אויך בעשטעטיגט ווערען דורך דעם שטאטס-סעקרעטאר.

„די שווארצע כריזאנטעמע".

עקזאטישער ראמאן. (32

— ערלויבט, מארקיז, אין אויסערן-מיניסטעריום ווייסט מען אבער לעת עתה נישט, וועגען דער אויסערגעוועהנליכער מיסיע פון מיקאדא אין דער פערזאן פון דעם פרינץ קאמאטסו... ווארשיינליך האט דער פרינץ נישט געמאלדען זיינע בעפולמעכטיגונגס בריף, אדער ער האט אפשר אין אלגעמיין געוואלט פערבלייבען אין פאריז אינקאגניטא...

— איך קאן אייך, הער פרעפעקט ווייזען די דעפעשע פון מארקיז איטא, אין וועלכער ער איז מיר מודיע וועגען דער אויסערגעוועהנליכער שליחות פון פרינץ.

— איך גלויב אייך, הער מארקיז, אבער מיט דעם אלעם וואלט איך אייך געראטען זיך צו ווענדען דירעקט צום אויסערן-מיניסטער.

דער פרעפעקט איז אויפגעשטאנען.

— מיט אייער ערלויבעניש וועל איך אוועקשטעלען לעם דער געזאנדשאפט פוס-און-רייטער-פאליציי, מחמת אין דער גאס איז אזא געדראנג, אז ס'איז כמעט אוממעגליך אדורכצוגעהן.

— ביטע זעהר! — האט געענטפערט דער געזאנדטער דערלאנגענדיג איהם די האנד.

— ס'קאן זיין—האט ער צוגעגעבען, אז מיר וועט אויסקומען זיך ווענדען צו אייך מיט א בקשה צו אויסגעפינען די פרינצעסין, וועלכע איז מחמת איהר נאאיוויטעט אריינגעפאלען אין די הענד פון א ראפינירטען דאן-זשואן. זי איז בסך הכל אלט פופצהן יאהר, און דאס דאכט זיך, גיט דער אדמיניסטראציע דאס רעכט צו אריינמישען זיך אין עהנליכען פאל.

— איהר וועט מיר מוחל זיין, הער מארקיז אבער אין פראנקרייך זענען מיידלעך פון פערצעהן יאהר אן, לויט'ן געזעץ ראוי צו חתונה-האבען, און דעריבער האבען זיי דאס פולע רעכט צו דיספאנירען מיט זיך, ווי זיי פערשטעהען!

— איך וואלט אבער גערן געוואלט וויסען, וואו די דאזיגע צוויי פערליבטע טייבעלעך געפונען זיך! — האט שמייכלענדיג א זאג געטון דער מארקיז.

— אויסגעצייכנט! דאס קאן איך אייך יא טון: איך וועל תיכף בעפעהלען, אז מען זאל זיי אויפזוכען, און וועגען דעם רעזולטאט וועל איך אייך געבען צו וויסען דורכ'ן טעלעפאן.

ווען דער פרעפעקט איז ארויס, האבען שוין אין ווארט-צימער אפגעווארט עטליכע צייטונגס-קארעספאנדענטען.

— אומעטום בעגעגענען מיר זיך מיט אייך, הער פרעפעקט!

— האט זיך איינער פון זיי אפגערופען.

דער פרעפעקט האט גוטמוטיג א שמייכעל געטון, און מיט שנעלע שריט אוועקגעאיילט צום ארויסגאנג.

דער געזאנדטער גופא האט זיך א קרום געטון, ווען מ'האט איהם געמאלדען, אז פרעסע-פארשטעהער זענען געקומען. ער איז, ווייזט אויס, נישט געווען קיין ליבהאבער פון אינטערוויו'ען, און בפרט אין אזעלכע פאלען, ווען עס האט זיך געהאנדעלט וועגען סענסאציעס.

דער מארקיז האט זיי דעריבער נאר אנגעגעבען די קורצע ביאגראפישע דאטען פון פרינץ און בכלל פון דער משפחה קאמאטסו.

אויף אלע אינטימע פראגע האט דער געזאנדטער געענטפערט אז ער ווייס נישט...

און דאך האבען זיך אין די אווענד-צייטונגען בעוויזען געוויסע ארטיקלען, וואס זענען געווידמעט דעם דועל פון פרינץ, און דאס ענטלויפען פון זיין שוועסטער.

די מארסא-גאס איז איבערגעפולט געווארען מיט מענשען.

און דער יאפאנישער געזאנדטער האט דערווייל מיט אונגעדולד געווארט אויף א טעלעגראפישע תשובה פון מעכטיגען מיניסטער מארקיז איטא, און אויף די פעראָרדענונגען פון יאפאנישען אימפעראטאר.

.19
די דעפעשע פון איטא.

פינף א זייגער אין אווענד זענען דעם פרינצס סעקונדאנטען אנגעקומען אין דער יאפאנישער געזאנדשאפט.

דער געזאנדטער איז געווען שלעכט געשטימט.

עס איז נאך אלץ נישט געווען קיין ידיעה פון טאקיא, און אהן איהר ווענדען זיך צום אויסערן-מיניסטער האט ער געהאלטען פאר אומגינסטיג.

צוויי מאל האט ער געקלונגען אין דער פרעפעקטור, וועלענדיג זיך עפיס דערוויסען וועגען דער פרינצעסין; ס'איז אבער געווען אן'אומזיסטער מרחא. זי איז, ווי אין וואסער פערשוואונדען.

צו דעם אלעם איז נאך צוגעקומען די זארג וועגען א קבורה שטול.

ער האט א האלבע שעה נאכאנאנד געצייכנט אויפ'ן פאפיר א יאפאניש קבורה-שטול, נאר די מייסטערס האבען זיך אפגעזאגט צו אויספערטיגען אין איין מעת לעת אזא שווער שטיקעל ארבייט, ס'איז אויסגעקומען צו זוכען אלץ נייע און נייע סטאליערס.

אין אזא שלעכטען מאמענט האבען איהם אנגעטראפען די סעקונדאנטען.

— מיר האבען אייך געשטערט... — האט זיך אפגערופען מיסטער וועלינגס, בעמערקענדיג, אז דער מארקיז שרייבט עפיס א בריף.

דער שטרענגער בליק פון דעם געזאנדטען האט איהם געצוואונגען ווייטער נישט צו רעדען.

און אזוי שווייגענדיג איז מיסטער וועלינגס און וויקאנט יאקא אפגעזעסען אן'ערך א פערטעל שעה.

דא האט אבער געפלאצט דעם ענגלענדערס געדולד.

— הער מארקיז! — האט ער א זאג געטון מיט אן'עטוואס געהויבענער שטימע — אויב איהר האט אונז אויפגענומען, טא בעוויליגט זשע אונז אויסצוהערען!...

מיסטער וועלינגס איז שטאלץ צוגעגאנגען צום שרייב-טיש און אריינגעקוקט גלייך אין די אויגען פון דעם צורודערטען געזאנדטען.

דער געזאנדטער האט אוועקגעלעגט די פען, און ארויפלעגענדיג א לעשער אויפ'ן נישט פערענדיגטען בריף, פערוואונדערט א קוק געטון אויפ'ן חוצפה'דיגען ענגלענדער.

— וואס איז אייער פערלאנג? — האט ער שארף, נישט אויפשטעהענדיג פון שטול, א פרעג געטון.

(פארטזעצונג קומט)

די ארץ־ישראל־רעדעס פון לאָרד באַלפור איז אַ בוך־אויסגאַבע.

ירושלים, (י. ט. א.) די הויפּט־פערוואַלטונג פון קרן־היסוד האָט איצט אַרויסגעגעבען אַ בוך, וואָס ענטהאַלט אַלע רעדעס פון לאָרד באַלפור, וועלכע ער האָט געהאַלטען בעת זיין בעזוך אין ארץ־ישראל אין אַפּריל 1925. אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פייערליכער ערעפענונג פון העברעאישען אוניווערזיטעט. לאָרד באַלפור האָט אָנגעשריבען אַ ספּעציעלע הקדמה צו דעם בוך.

רומענישער אַמבאַסאַדאָר נישט מסכים אויף שיקען אַ קאָמיסיע פון אַמעריקאַ אויסצופאָרשען דעם אמת וועגען די אַנטי־יודישע עקסצעסען.

ניו־יאָרק. (י. ט. א.) דער רומענישער אַמבאַסאַדאָר אין אַמעריקאַ, גראַציאַנו האָט אָפּגעוואָרפען דעם פאָרשלאַג, וואָס איז איהם געמאַכט געוואָרען, אַז אַ געמיינזאַמע אומפּאַרטייאישע קאָמיסיע פון יודען און נישט־יודען זאָל געשיקט ווערען פון אַמעריקאַ אויסצופאָרשען אויף ווי־פיל די בעריכטען וועגען די אַנטי־יודישע עקסצעסען אין רומעניען זענען אמת.

דער דאָזיגער פאָרשלאַג איז געמאַכט געוואָרען דורך ה׳ אָסקאַר לעגאַרד, געוועזענער פאָרשטעהער פון ד. ד. ק. אין רומעניען, אַלס ענטפער אויף ה׳ לעגאַרד פאָרשלאַג האָט דער אַמבאַסאַדאָר גראַציאַנו איהם צוגעשיקט פאָלגענדען בריף:

„איך קען נישט מיט אייך דיסקוטירען וועגען דער יודישער פראַגע אין רומעניען און וועגען דער קאַמפּאַניע וואָס די יודען אין אַמעריקאַ פיהרען געגען רומעניען. איך לעג בײַ אַ קאָפּיע פון אַ טעלעגראַם, וואָס איך האָב בעקומען דורך דער רומענישער פּרעס־אַגענטור, וועלכע איבערצייגט, אַז די רומענישע יודען זענען נישט צופרידען דערפון וואָס אויסלענדישע בירגער מישען זיך אין די אינערליכע ענינים פון רומעניען און וואָס איז דער ערגסטער ווען פאַר אַ פאַרשטענדיגונג, צו וועלכער יעדער הויך־דענקענדער מענש שטרעבט“.

שוץ פאַר יודישע דורכוואַנדערער דורך דייטשלאַנד.

בערלין, (י.ט.א.) אין צוזאַמענהאַנג מיט אונזער ידיעה וועגען דעם אָפּמאַך צווישען י.ק.א. און היאַס־עמיגדירעקט וועגען פאַראייניגען די עמיגראַציע־טעטיגקייט, ווערען מיר געוואויר, אַז מיט׳ן שוץ פון די יודישע דורכוואַנדערער דורך דייטשלאַנד וועט זיך ווייטער פאַרנעהמען די צענטראַלע פון הילפס־פעראיין פון די דייטשע יודען אין בערלין.

דער הילפס־פעראיין וואָס פיהרט שוין די אַרבייט יאָהרען לאַנג האָט זיינע פאַרטרעטער אויף אַלע גרעניץ־סטאַציעס און די וויכטיגסטע באַהן־סטאַציעס.

רעדאַקציאָנס־קאָלעגיום:
מ. בראַדערזאָהן, ל. בראַנט, ח. י. ברוסטאָווסקי, ב. זינגער
פעראַנטוואָרטל. רעד.: ח. קויפמאַן.
אַרויסגעבער: פערלאַג „נייער פאָלקסבלאַט“, פּראָדוציר־קאָאָפּעראַטיוו מיט באַי־האַפטונג.

DR PRYBULSKI
צוריקגעקעהרט.
זאַוואַדזקאַ 1, טעלעפאָן 25-38
דערמאַטאָלאָגישע און האָר - הויט - קראַנקהייטען
שענער־שוועכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־ליכט
(האָר־אויספאַל) רענטגען־שטראַהלען.
נעמט אָן פון 9—1 און פון 4—8 אָוונד.
דאַמען: פון 4—5 נאָכמ.

מאַסאַזש־ און היילגימנאַסטיק־שולע און קאַבינעט
פון דר. מעד. ב. שמירגעלד
צעגעלניאַנאַ 6, טעל. 51-89
רוקענביינער־פאַרקרימונגען, פּאַראַליזען, נערוועזן־שמערצען, פעטזוכט, אַרטעריטיזם, שטוהל־פאַרשטאָפּונג, גינעקאָלאָגישע מאַסאַזשען, בעהאַנדלונג פון פיזיש שוואַכע קינדער (גרופּען). נאָך דעם ענדיגען די שולע, ווערט אַרויסגעגעבען אַ צייגניש.
עמפּפאַנג פון 3 ביז 5.

דאַנטיסט און צאָהנטעכניק
י. ביטענסקי
5 קאָנסטאַנטינער 5
נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָוונד.
פּרייזען ביליג! פאַרשטאַנג אויך אויף אָפּצאָהלונג

בעפאַר איהר נעהמט קויפען,
איבערצייגט אייך, אַז גאָר ביי אונז קענט איהר בעקומען צו די ביליגסטע קאָנקורענץ־פּרייזען!
אַ בעט מיט ווענטלעך. ווייס אָדער ברוין געמאָהלט 15 זל. אַ פעלד־בעט—14 זל. ספּאָרט־וואַגען—58 זל., ווי אויך די איבעראַל־בעוואוסטע פאַטענטירטע
פעלד־בעטען „Palma-Patent“ פּראָווערלכע מיר גאַראַנטירען
אויף לאַגער געפינט זיך שטענדיג אַ גרויסער אויסוואַהל ניקעל־בעטען, קינדער־בעטען, אַמעריקאַנקעס, קינדער־וועגעלעך שאַטקאָווע און געבעטע מאַטראַצען. ביליגסטע פּרייזען! רעעלע בעהאַנדלונג
לאָדז, פּולנאַצנאַ 24, טעל. 31-85
זאָמטליכע רעפּעראַטורען ווערען אָנגענומען.

וואַרום ווענעז איהר געזונד!

די „שווייצאַרישע ביטערע קרייטער“ (מיט דער מאַרקע „Kogut“) ווענען ענטשפּרעכענד ביי מאַגען־קראַנקהייטען קישקעס, אַבסטרוקציעס און גאַל־שטיינער.
„Szwajcarskie Gorzkie Zioła”
זענען אַ מילד און נאַטורעל דורכרייניגונגס־מיטעל, וואָס פאַרלייכטערט די פונקציעס פון די פאַרדייאונגס־אָרגאַנען און ווירקען געגען דיקקייט. די „שווייצאַרישע ביטערע קרייטער“ ערוועקען אַן אַפּעטיט.
עס פאַרקויפען די אַפּטייקען און סקלאַד אַפּטעטשנעס אַ שאַכטעל צו 1.50 זל. הויפּט־סקלאַד איז די אַפּטייק פון
A.Gąsecki Warszawa, ul. Leszno 41
מיר שיקען אַרויס אַמוועניגסטען 2 שאַכטלען נאָכ׳ן ערהאַלטען פון 4.30 זל. (מיט איבערשיקען). 1462

עד מתי עצל תשכב?
ווי לאַנג וועסטו וואַרטען מיט דיינע איצטיגע און פאַר׳־מלחמה׳דיגע וועקסלען?
מתי תקום משנתך?
ווען וועסטו קומען אין ביוראָ
17 פּעטריקאָווער 17
2־טען הויף, פּאַרטער, דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, וואו ס׳ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס לויט׳ן אויסמאַס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעדט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס, אָפּאָזיציעס, אַדמאַלאַניעס, רעקורסען, וועגען פּעסער אין קאָמיסאַריאַט־רזשאָנדו, ביטעס וועגען דירה און אויסלאַנד ראָזיעסטשי און אין אַלע פּאָליציי־בעצירקען, שותפות־אַקטען, סטאַטוטען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאַראַווינעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.
רעכטס־קאָנסולענט י. מאַנעלאַ,
פּעטריקאָווער 17, זאַכאָדניאַ 52
שנעל, רעעל און ביליג!

רעטשניצע פון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען
און ערצטליך־רענטגענישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד״ר ראַמאַווסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	3-2 11-10 / 7 1/2 -6 1/2
ד״ר רזשאַנער	הויט־און געשלעכט־קר.	11—10 / 2—1
ד״ר גאָלדשטיין־פּאַראַך	אויגען־קראַנקהייטען	8-7 2-1
ד״ר יוסטמאַן	נערווען־קראַנקהייטען	2—12
ד״ר ראָזענצווייג	קינדער־קראַנקהייטען	5-4 12-10
ד״ר פּאַפּיערני	פרויען־און געבורטס־הילף	6-5 1-11 1/2
ד״ר קאַנטאָר	כירורגישע־קראַנקהייטען	2-1.1 4-3
ד״ר ווייגבערג	אינערע הערץ לונגען־קר.	7-5 1/2 1-11
ד״ר סטופּעל	רענטגען	12-10 6-4
א. גראַדזענטשיק	צאָהן־ארצט	7—3
נ. ראָזעס	צאָהן־ארצט	2—9

צאָהן־פּאָמבירונג, בעלייכטונגען, קאַראָנען, מאָסטען, א. א. וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
רענטגען־אינסטיטוט
(היילונג פון הויט־קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פּאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ־לאַמפּע, דיאַטערמיע, לעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר שוואַכער.
אָנפאַנגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
ווידויט אין ד״ר שטאָט.

Dr. med. STUPEL
Szkolna 12
ספּעציאַליסט פאַר הויט, האָר און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע, רענטגענ־שטראַהלען און קוואַרץ־ליכט, עלעקטראָ־טעראַפּיע.
נעמט אָן פון 6—9 אין אָוונד, פרויען—12 ביז 3 נאָכמ. 873

Dr. med. **Braun**
פּאָלודניאָוואַ 23
טעלעפאָן 40-26
ספּעציאַל־ארצט פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער - שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־ליכט (האָר־אויספאַל)
נעמט אָן פון 9—12 פריה און פון 5 — 8 אָוונד

Dr. med. **L. Pikielny**
ספּעציאַל־ארצט, פאַר נירען, בלאָזען און האַרן - קראַנקהייטען
Nawrot 8,
telefon 19-90.
עמפּפאַנגט פון 4—7 אָוו. 591

Dr. med. **H. Lajchter**
קאָנסטאַנטינער 9.
רוג זאַכאָדניע טעל. 49-66
צאָהן - כירורג
ספּעצ. פון כירורגישע קראַנקהייטען ווי: שטשענקעס, גומענס, דזשאַנסלעס, צאָהן - פיסטולעס א.ז.וו. נעמט אָן פון 1—3 און פון 7—9 אָוו. זונטאָג 10—12.

Dr. Z. **Rakowski**
ספּעציאַליסט פאַר אויערן, נאָז, האַלז, און לונגען־קראַנקהייטען.
קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9
טעלעפאָן 27-81.
שפּרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3 נ.מ.

Kupujemy każdą ilość EMBALAŻU,
pochodzącego z opakowań **bel wełny.**
Tow. Akcyjne **„JUTA”**
Fabryka worków i wyrobów jutowych.
1121 **Poznań, ul. Fredry 1.**

קלישען
פאַר דרוקערייען, פערלאַגען און רעקלאַמען
פּערפעקט אונט
WYTWÓRNIA KLISZ „GALWANO” PIOTRKOWSKA 101 TEL. 57-68.

ביליגער עלעקטרישער שטראָם מיט 65 פּראָצ.
קען יעדער בעקומען, ווען עס ווערט איבערגעאַרבייט פון
אַ ליכטשניה אויף אַ אנראַנימשניה
ווי אויך נייע אַנלאַגעס, איבעראַרבייטען פון אַלטע אויף נייע, פּראָטאָקאָלען פון דער עלעקטראָווניע—אַלעס אויף ראַטעס!
אָנפּראַגעס אומזיסט פון 3—5 יעדען טאָג.
קומט און איבערצייגט אייך!
קאָנצעסיאָנירטע פירמע
Ch. Solnik i M. Torner
Cegielniana 63 (sklep frontowy)
אין הויז פון ג׳וילישען טעאַטער.

— ד״ר —
י. הערשפינקעל
Zawadzka 15,
telefon 11-87
— — ספּעציאַליסט פאַר — —
קינדער - קראַנקהייטען.
נעמט אָן אינדערהיים פון 8—10 פריה און פון 3—5 נאָכמיטאָג און אין לעטשניצע „פּאָמאָק“.

איך זוך פאַר מיין דעלי־קאַטעסען־געשעפט אַ ערשט־קלאַסיגע
פּערקויפערין,
וועלכע זאָל פאַרשטאַפען פאַרשידענע שפּייז־אַרטיקלען איינצומיהרען. אָפּער־טען אונטער I.B. 21 113

צו פערקויפען
אַן איינגעריכטעטע
פּאַרמערייי
מיט אַלע בעקוועמליכ־קייטען, בעשטעהט פון 2 צימער
ביי האָפּמאַן,
פ״אַי וואָלנאַשצי 11.

Dr. med.
W. Eychner
פרויען־קראַנקהייטען און אַקושעריע
זיך איבערגעצויגען אויף זגערזשער 11 טעל. 34-72.
נעמט אָן אין דער לעטשניצע פּעטריקאָווער 294 פון 12—2 טיטאָג אין דער היים פון 8-6 אָוו.

Dr. med. **Ludwik**
Rapeport
Pr. Narutowicza 25
(Dzielna) tel. 44-10.
ספּעציאַליסט פאַר נירען, בלאָזען און האַרן - קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 1 ביז 2
און פון 4 ביז 7 אָוונד.

Dr. ADAM
Grosglik
Al. Kościuszki 27,
tel. 51-78
הויט און וועגערישע קראַנקה. רענטגען און ליכט־הייל אינסט.
נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונד.

פערקויפט נישט אייערע דיוואַנעם
44 מעבעל 44
פעלצען, ניי־מאַשינען סאַמאָוואַרען א. אַז. וו. בעפאָר איהר איבערצייגט אייך נישט ביי די פירמע
44 Ch. ŁAZNIK 44
גדאַנסקאַ (דלוגאַ)
בעמערקונג: ביי מיר איז שטענדיג אויף לאַגער פאַרשידען
מעבעל, שיין! גוט! און ביליג!

רעטשניצע פון דאָקטוירים וספּעציאַליסטען!
בזשעזשינער 11, טעל. 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד

ד״ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן־קר.	4—3
ד״ר כערשנער	קינדער־קראַנקהייטען	12—9 1/2 / 5—4
ד״ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	1—11 / 6—5
ד״ר לוביטש	הויט־און געשלעכט קר.	2—12
ד״ר שמירגעלד	נערווען און מאַסאַזש קר.	3—1
ד״ר גאָלדבלאַט	אויגען־קראַנקהייטען	2—12.30
ד״ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	1 —
ד״ר בערגמאַן	פרויען און געבורטס־הילף	4—5

מאָנלאָ־טעראַפּיע, שפּריצען־שפּריצונגען, ווי שטשעלען א. ז. וו. פּאָקען־שטעלען, קינסטליכע בערג־זון־בעשטראַהלונג אָפּ־שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויך פאַרלעגונג — היזימען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אורין פּלעגמע און בלוט.
אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
רענטגענישער קאַבינעט
עס נעהמען אָן:

ד״ר זילבערשטיין	צאָהן־ארצט	10 2 נ.מ.
ד״ר לאָזשינסקאַ סטאַראָפאָלסקאַ	צאָהן־ארצט	7—3

קינסטליכע ציינער, קאַראָנען, מאָסטען א. ז. וו.
די לעטשניצע איז אויך עפענט זונטאָג

אַנאָנסען - פּרייז:
פאַר אַ מילימעטער - שורה.
פאַרן טעקסט 15 גראָשען, פרייטאָג 20 גראָשען, אין טעקסט 40 גר., פרייטאָג 60 גראָשען, נאָכ׳ן טעקסט 10 גראָשען, פרייטאָג 15 גראָשען. — פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100 פּראָצענט טייערער. אויסער דער שטאָט — 50 פּראָצענט טייערער.

אַבאָנעמענט־פּרייז:
אין לאָדז: אַ חודש — 5 זלאָטעס, — אויף דער פּראָווינץ: אַ חודש — 6 זלאָטעס, אין אויסלאַנד מיט 50 פּראָצענט טייערער. — פאַר׳ן אינהאַלט און טערמין פון די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פעראַנטוואָרטליך די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בײַטאָג און בײַנאַכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“. Piotrkowska 21.